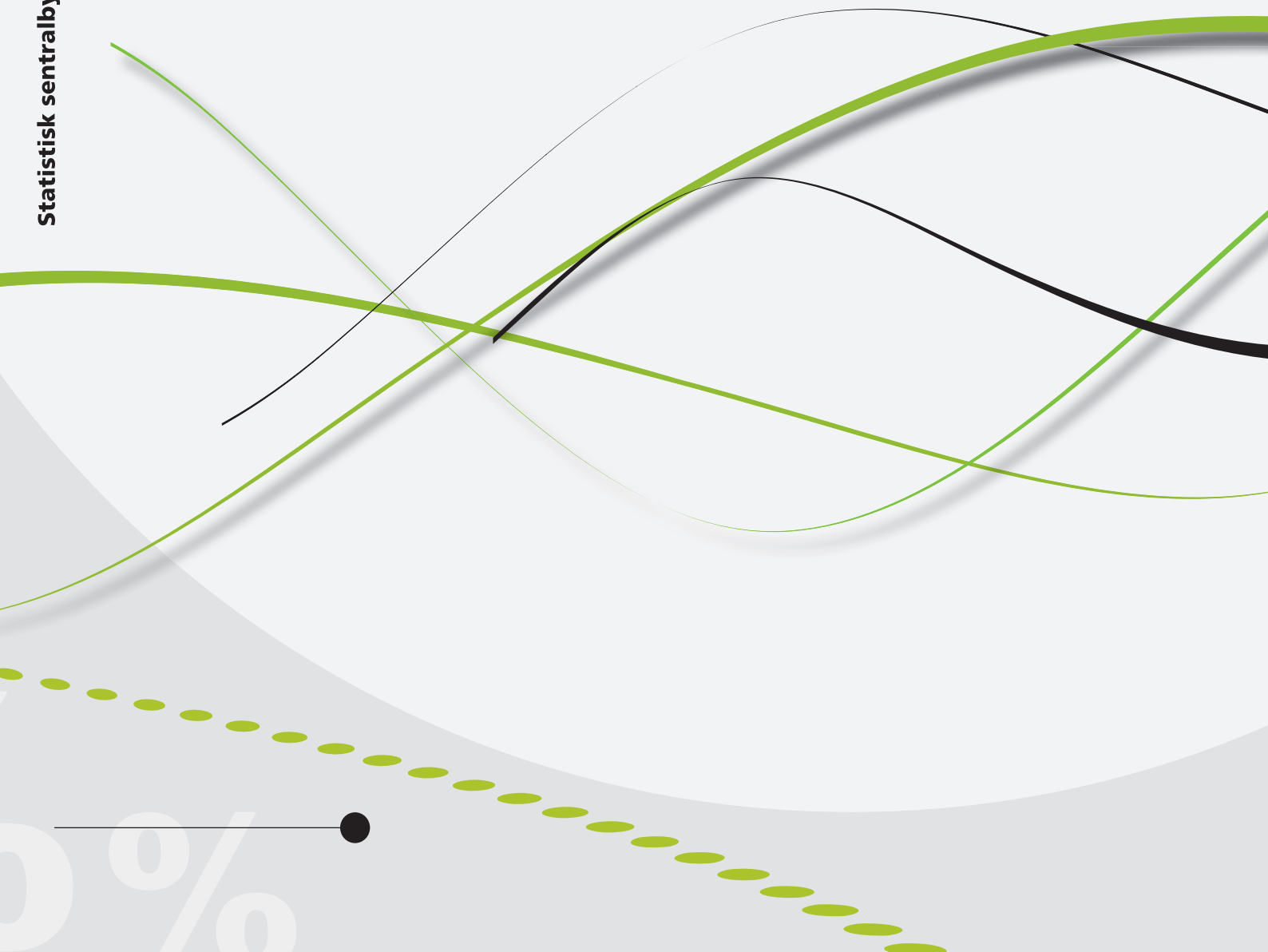

Jan Lyngstad, Ragni Hege Kitterød og Erik H. Nymoen

Hos mor, hos far eller delt bosted?

Individuelle endringer i barns bo-ordning når foreldrene bor hver for seg

*Jan Lyngstad, Ragni Hege Kitterød og
Erik H. Nymo*

Hos mor, hos far eller delt bosted?

Individuelle endringer i barns bo-ordning når
foreldrene bor hver for seg

Rapporter

I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal	Oppgave mangler	..
Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler foreløpig	...
Publisert juni 2014	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8965-1 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8966-8 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Befolkning	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

I denne rapporten beskrives individuelle endringer i barns bosted eller bo-ordning når foreldrene bor hver for seg, hvorvidt foreldrene har endret barnets bo-ordning siden de selv skilte lag og hva slags endringer de i så fall har gjennomført. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* gjennomført av Statistisk sentralbyrå.

Rapporten er et samarbeid mellom Jan Lyngstad og Erik H. Nymoen, Statistisk sentralbyrå og Ragni Hege Kitterød, Institutt for samfunnsforskning. Jan Lyngstad har hatt hovedansvaret for tabelproduksjonen. Erik H. Nymoen har hatt hovedansvaret for datatilrettelegging.

Rapporten er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås nettsider under adressen <http://www.ssb.no/publikasjoner>.

Prosjektet er finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 23. juni 2014.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Rapporten presenterer tabeller om individuelle endringer i barns bosted eller bo-ordning når foreldrene bor hver for seg, om foreldrene har endret barnets bo-ordning siden de selv skilte lag og hva slags endringer de i så fall har gjennomført. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012*, en utvalgsundersøkelse gjennomført av Statistisk sentralbyrå. Gjennom undersøkelsen ble det samlet inn opplysninger om alle barna i foreldrerelasjonen. Tabellene i denne rapporten bygger på opplysninger om det yngste barnet.

Det er *ikke* den geografiske dimensjonen ved eventuelle endringer i bo-ordning som beskrives, men endringer i den faktiske/juridiske tilknytningen mellom barnet og foreldrene. Det skilles mellom tre bo-ordninger. Barnet kan bo fast hos mor, bo fast hos far eller ha delt bosted. I det siste tilfellet bor barnet omtrent like mye hos far som hos mor, og foreldrene deler den daglige omsorgen for barnet.

Blant foreldre som ikke (lenger) bodde sammen i 2012, bodde barna fast hos mor i 66 prosent av tilfellene, hos far i 8 prosent, og i 25 prosent av tilfellene praktiserte foreldrene en ordning med delt bosted for barnet. Hvis foreldrene tidligere hadde valgt å la barnet bo fast hos mor, bodde det fortsatt hos mor på intervjutidspunktet i 92 prosent av tilfellene. Blant dem som tidligere hadde valgt delt bosted for barnet, var det noe færre, 83 prosent, som fortsatt hadde delt bosted på intervjutidspunktet, og blant dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos far, bodde barnet fortsatt hos far på intervjutidspunktet i 71 prosent av tilfellene. Det å bo fast hos mor ser altså ut til å være den mest stabile bo-ordningen.

Mens 78 prosent av de ikke yrkesaktive fedrene rapporterte at de hadde hatt en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor hele tiden siden bruddet, gjaldt dette 55 prosent av de yrkesaktive fedrene. Det var mindre forskjell etter hvorvidt mor var yrkesaktiv eller ikke. Mens 72 prosent av de ikke yrkesaktive mødrene rapporterte at de hadde hatt barnet boende fast hos seg helt siden bruddet, gjaldt dette 67 prosent av de yrkesaktive mødrene.

Blant de yrkesaktive mødrene er det en klar tendens til at andelen som svarer at barnet har bodd fast hos mor hele tiden er høyere jo færre timer mor arbeider, og at andelen som svarer at barnet har hatt delt bosted hele tiden er lavere jo færre timer mor arbeider. Blant mødre som i 2012 jobbet deltid, var andelen hvor barnet bodde fast hos mor hele tiden, 75 prosent, blant dem som jobbet tilnærmet heltid (31-40 timer per uke) 67 prosent og blant dem som arbeidet mer enn full tid (41 timer eller mer) 58 prosent. Andelen av mødrene som hadde delt bosted for barnet hele tiden, var 13 prosent blant dem som arbeidet deltid, 21 prosent blant dem som arbeidet tilnærmet full tid og 26 prosent blant dem som arbeidet mer enn full tid. I den siste gruppen (41 timer eller mer) var det relativt mange mødre som rapporterte at de hadde endret bo-ordning for barnet fra at det bodde fast hos mor til at det hadde delt bosted (5 prosent av alle), mens omtrent like mange (4 prosent) rapporterte om endring motsatt veg, fra delt bosted til å bo fast hos mor.

Konflikter mellom foreldrene kan gjøre det vanskeligere å opprettholde en ordning med delt bosted for barnet. Blant foreldre som tidligere hadde delt bosted og ”i stor grad” eller ”til en viss grad” opplevde at de hadde konflikter med den tidligere partneren, var det noe færre som på intervjutidspunktet fortsatt hadde delt bosted, enn blant dem som ”i liten grad” opplevde konflikt og blant dem som ”ikke i det hele tatt” opplevde noen konflikt, 76 mot henholdsvis 84 og 85 prosent. I de fleste tilfellene var delt bosted erstattet med en ordning hvor barnet bodde fast hos mor.

Blant foreldre hvor barnet tidligere hadde delt bosted, var andelen som ikke hadde endret bo-ordningen, noe høyere blant fedre og mødre som (fortsatt) var enslige på intervjutidspunktet, enn blant dem som da bodde sammen med (ny) partner, henholdsvis 87 og 80 prosent for fedrenes vedkommende og 83 og 75 prosent for mødrene. I de fleste tilfellene var ordningen med delt bosted for barnet erstattet med en ordning hvor barnet bodde fast hos mor. Delt bosted for barnet ser ut til å være en mer stabil bo-ordning når foreldrene lever som enslige enn når de flytter sammen med en ny partner.

Abstract

This report presents tables describing individual changes in how parents not living together organize the residential arrangement for their children, whether the residential arrangement has changed since the parents split up, and, if so, what kind of changes that took place. The analyses are based on the survey *Contact and residential arrangements 2012* conducted by Statistics Norway and on information about the youngest child in the relation. The tables distinguish between three types of residential arrangements, mother sole custody, father sole custody, or shared residence, i.e. shared physical and judicial custody for their child. The child lives approximately equal time with each parent, and the parents take care of the child equally much.

Among parents living apart in Norway in 2012, 66 per cent had mother sole custody, 8 per cent father sole custody, and, 25 per cent had shared residence for their child. If the parents earlier had decided on mother sole custody, 92 per cent still had this arrangement at the time of the survey. Among those who decided on shared residence, 83 per cent still had shared residence when they were interviewed, and, among those who decided to let the child live with the father only, 71 per cent still had father sole custody when interviewed. Thus, mother sole custody seems to be the most stable residential arrangement.

Whereas 78 per cent of the not employed fathers reported that they practised mother sole custody from they split with the mother till the time of interview, this was the case for 55 per cent of those employed. Among the mothers, the difference between the not employed and the employed was not that high. 72 per cent of the not employed reported that they had mother sole custody all the way, 67 per cent of the employed.

Among mothers who were employed, the percentage reporting that they had a stable mother sole custody arrangement for the child is higher the less the mother works. 75 per cent of the mothers working part time (30 hours or less per week) when interviewed, reported that they had mother sole custody from the split up to the time of the interview. The same was true for 67 per cent of those working approximately full time (31-40 hours per week), and 58 per cent of those working more than full time (41 hours or more per week). The percentages of mothers who reported that they had shared residence for their child all the time after the split were 13 per cent for those working part time, 21 per cent for those working approximately full time, and, 26 per cent for those working more than full time. Among those mothers working the longest hours 5 per cent had changed residential arrangement, from mother sole custody to shared residence. However, about the same percentage (4 per cent) had changed the other way, from shared residence to mother sole custody.

Conflicts among parents may impede maintaining shared residence. Among parents who earlier had shared residence for their child, and who reported that they had conflicts with their ex partner "to a great degree" or "to a certain degree" at the time of the survey, the percentage that still had shared residence for their child at the time of the interview was somewhat lower (76 per cent) than among those with less conflicts (84-85 per cent). In most cases the changes were made from shared residence to mother sole custody.

Among the same group of parents (those who earlier had shared residence for the child), mothers and fathers who were single at the time of the interview more often had shared residence for their child at the time of interview, than mothers and fathers who lived with a new partner. Shared residence seems to be a more stable residential arrangement when the parents stay single, than when they have a new partner.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Bakgrunn og formål	7
1.2. Datamateriale og analyseutvalg	8
1.3. Definisjon av bo-ordning, delt bosted og endring i bo-ordning	9
1.4. Grupperingsvariabler i tabellene	10
1.5. Den videre gangen i rapporten	15
2. Stabile bo-ordninger	16
2.1. Barnets bo-ordning i dag	16
2.2. Bo-ordning og tid siden brudd	16
2.3. Stadig flere velger delt bosted for barna	17
2.4. Individuelle endringer i bo-ordningen	17
2.5. Mest stabil bo-ordning å bo fast hos mor?	18
3. Nåværende og tidligere bo-ordning	20
3.1. Om hva tabellene viser	20
3.2. Hovedtrekk	20
3.3. Nærmere om ulike grupper av fedre	20
3.4. Nærmere om ulike grupper av mødre	22
3.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen	25
4. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet bo fast hos mor	28
4.1. Om hva tabellene viser	28
4.2. Hovedtrekk	28
4.3. Nærmere om ulike grupper av fedre	28
4.4. Nærmere om ulike grupper av mødre	31
4.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen	32
5. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet bo fast hos far	35
5.1. Om hva tabellene viser	35
5.2. Hovedtrekk	35
5.3. Nærmere om ulike grupper av fedre	35
5.4. Nærmere om ulike grupper av mødre	37
5.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen	38
6. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet ha delt bosted	41
6.1. Om hva tabellene viser	41
6.2. Hovedtrekk	41
6.3. Nærmere om ulike grupper av fedre	41
6.4. Nærmere om ulike grupper av mødre	43
6.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen	44
Litteraturliste	47
Tabellregister	49

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

I Norge, som i mange andre vestlige land, er det en politisk målsetting at fedre skal delta mer i barneomsorg og husarbeid. Dette gjelder enten foreldrene bor sammen eller hver for seg. Tidsbruksundersøkelser viser at fedre som bor sammen med barna sine, bruker mer tid på ulønnet familiearbeid enn før. Endringen har vært særlig markant på 2000-tallet og gjelder for de fleste grupper av fedre (Kitterød og Rønsen 2013). Også blant foreldre som bor hver for seg, ser vi en mer involvert farspraksis enn tidligere selv om de fleste barn fremdeles bor fast hos mor når foreldrene skiller lag. I forhold til midten av 1990-tallet, da en av de første store utvalgsundersøkelsene om dette ble gjennomført i Norge (Jensen og Clausen 1997), tilbringer samværsfedre nå mer tid med barn de ikke bor fast sammen med både på månedlig basis og i ferier, og flere har en ordning med delt bosted for barnet. Delt bosted innebærer at barnet bor omtrent like mye hos far som hos mor, og at foreldrene deler den daglige omsorgen for barnet. Det er imidlertid fremdeles forholdsvis sjelden at barnet bor fast hos far (Kitterød 2005; Lyngstad m. fl. 2014). Også i mange andre land ser man en økning i omfanget av delt bosted for barn blant foreldre som bor hver for seg, mens andelen barn som bor fast hos mor går ned, og andelen som bor fast hos far er stabilt lav (Cancian m.fl. 2014; Fehlberg m.fl. 2011; Singer 2008; Sodermans m.fl. 2013).

I Norge har omtrent ett av fire foreldrepår som ikke lenger bor sammen, delt bosted for barna sine. Fedre og mødre er ikke alltid enige om hvor barnet bor, hos mor eller far eller i delt bosted, men uansett om vi baserer oss på fedrenes eller mødrenes svar, finner vi at det har vært en betydelig økning i delt bosted i løpet av de siste ti-tolv årene (Kitterød m.fl. 2014; Lyngstad m.fl. 2014).

Delt bosted for barn er vanligere i noen grupper av foreldre enn i andre. Eksempelvis er delt bosted vanligere blant fedre og mødre med lang utdanning enn blant foreldre med kortere utdanning og mer utbredt blant dem med kort tid siden bruddet mellom foreldrene enn blant dem med lang tid siden bruddet (Kitterød m.fl. 2014; Lyngstad m.fl. 2014). Det siste har naturligvis sammenheng med at det er blitt mer vanlig med delt bosted. Når det for eksempel er flere foreldre som har delt bosted for sine barn i 2012 enn i 2004, vil det nødvendigvis være flere med delt bosted blant dem med to år siden bruddet enn blant dem med ti år siden bruddet. Men er det også slik at barnas bosted endres etter hvert som de vokser opp og selv ønsker et ord med i laget, at de som har delt bosted eller bor hos far i utgangspunktet, flytter til mor etter en tid?

I litteraturen kalles dette ”maternal drift”(se for eksempel Berger m.fl. 2008). Det er imidlertid ingen enighet blant forskere om omfanget av slike flyttinger eller om hvor stabile eller ustabile de ulike bostedsordningene er. De tidlige studiene av endringer i barns bosted etter bruddet mellom foreldrene kunne tyde på at barn som i utgangspunktet hadde delt bosted, etter hvert begynte å bo fast hos mor (Luepnitz 1982; Pearson og Thoennes 1990; Maccoby og Mnookin 1992; Cloutier og Jacques 1997). Det samme mønsteret ble bekreftet i en senere studie fra Australia (Smyth m.fl. 2008). Kaspiew (2009) fant at den mest stabile bostedsordningen var at barnet bodde hos mor, men at også delt bosted var en stabil ordning.

Berger m.fl. (2008) fant at tre år etter bruddet var delt bosted-ordninger like stabile som ordninger hvor barnet bodde hos mor. 90 prosent av dem med delt bosted hadde fortsatt delt bosted tre år etter bruddet.

Å sammenligne resultater fra ulike analyser av delt bosted kan ofte være vanskelig. For eksempel definerer forskere i USA og Australia gjerne delt bosted som en ordning hvor barna tilbringer minst 30 prosent av tida med hver av foreldrene, mens man i norske undersøkelser gjerne legger til grunn en 50/50 prosent fordeling

av tiden (Skjørten m.fl. 2007; Kitterød og Lyngstad 2012). En annen grunn til at det er vanskelig å sammenligne resultatene fra ulike studier av bostedsordninger er at noen tar utgangspunkt i situasjonen slik den var da foreldrene skilte lag (for eksempel Cancian og Meyer 1998; Juby m.fl. 2005), mens andre tar utgangspunkt i praksis på et senere tidspunkt (undersøkelsestidspunktet) (for eksempel Smyth m.fl. 2004; Skjørten m.fl. 2007). Sist, men ikke minst viktig, er det ofte vanskelig å generalisere de funn som analysene presenterer. Analyser av "maternal drift" er ofte basert på små utvalg som ikke er tilfeldig trukket. Dette gjelder for eksempel Cloutier og Jacques (1997), Luepnitz (1982) og Pearson og Thoennes (1990). I noen studier benyttes domsavsigelser (Maccoby og Mnookin 1992; Berger m.fl. 2008). I slike studier har man altså selektert bort de tilfellene hvor foreldrene er blitt enige seg imellom uten at rettsapparatet er involvert.

I denne rapporten benytter vi *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* til å undersøke i hvor stor grad foreldre som ikke bor sammen, har hatt det samme bo-ordningen for barna hele tida etter bruddet, eller om bo-ordningen er endret. Vi skiller mellom tre ordninger: barnet bor hos mor, barnet bor hos far, og delt bosted. Vi undersøker hvilken ordning som er mest stabil/ustabil og hvor barna flytter når foreldrene endrer bo-ordning. Er det en tendens til «maternal drift» slik at de barna som i utgangspunktet bor hos far eller har delt bosted etter en tid flytter hjem til mor? Eller er bytte av bosted like vanlig uansett hvilken ordning man hadde på undersøkelsestidspunktet?

Stabilitet i barnets bo-ordning kan være, men er ikke nødvendigvis, positivt. I litteraturen om hva som er bra for barn, legges det stor vekt på at foreldrene må være fleksible og villige til å lytte til barnas ønsker (Skjørten m.fl. 2007). Endring av barns bo-ordning kan også henge sammen med praktiske forhold som at en av foreldrene flytter lengre unna, at en av foreldrene får barn i et nytt samliv eller at barna begynner på en videregående skole som ligger nærmere boligen til den forelderen som de tidligere bare har hatt besøkskontakt med. Endring av bo-ordning kan derfor like gjerne være uttrykk for fleksibilitet fra foreldrenes side og for lydhørhet i forhold til barnas behov, som for «ustabilitet».

Vi benytter betegnelsen bo-ordning i stedet for bosted for å markere at det ikke er den geografiske dimensjonen ved eventuelle flyttinger vi er opptatt av å studere, men endringer i den faktiske/juridiske tilknytningen mellom barnet og foreldrene. Vi skiller mellom tre bo-ordninger. Barnet kan bo fast hos mor, ha delt bosted eller bo fast hos far.

1.2. Datamateriale og analyseutvalg

Undersøkelsen er en intervjuundersøkelse med tilkoblede registerdata. Utvalget ble trukket slik at man har par av foreldre til samme barn,¹ men i en del tilfelle svarte kun én av foreldrene. Data ble samlet inn gjennom telefonintervjuer. Svarandelen var 60 prosent. Man oppnådde høyere svarandel blant foreldre som var registrert bosatt sammen med barnet (i hovedsak mødre), enn blant foreldre som ikke var registrert bosatt sammen med barnet (i hovedsak fedre).² Nettoutvalget var på 1257 fedre og 1333 mødre. Det er beregnet kombinerte frafalls- og utvalgsvekter. Undersøkelsen er dokumentert i Høstmark (2012).

¹ Først ble det trukket et delutvalg på 2250 foreldre som var registrert bosatt sammen med eget/egne barn under 18 år, men ikke sammen med barnets andre forelder. Foreldrene i dette delutvalget kaller vi bostedsforeldre. Den andre delen av utvalget besto av de 2250 andre foreldrene til de samme barna. Disse foreldrene kaller vi samværsforeldre. Der det dreide seg om flere barn, tok man utgangspunkt i det yngste barnet.

² I Folkeregisteret kan barn kun være registrert bosatt på én adresse, enten hos mor eller far. Det er ikke nødvendigvis samsvar mellom barnets registrerte adresse, og hva foreldrene oppgir som barnets bosted på spørsmål om hvor barnet bor. Et barn kan være registrert bosatt hos far, men bo mest hos mor, eller omvendt. Dette kan for eksempel henge sammen med at det tar noe tid før foreldre melder om flytting etter et samlivsbrudd eller etter at barnet har endret bo-ordning. Selv når foreldrene praktiserer delt bosted, kan barnet kun være registrert på én adresse, enten hos far eller mor.

I analysene i denne rapporten benytter vi hele utvalget for *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012*. I en tidligere rapport (Lyngstad m.fl. 2014), der vi sammenlignet tall fra denne undersøkelsen med tall fra to tidligere undersøkelser (2002 og 2004), holdt vi utenfor 38 respondenter i 2012 hvor den ene av foreldrene ikke var bosatt i Norge. Dermed er ikke tallene i denne rapporten helt sammenlignbare med tallene i den første rapporten. En annen forskjell fra den forrige rapporten er at vi denne gangen ikke skiller mellom samværsforeldre og bostedsforeldre, og dermed hvor barnet er registrert bosatt.

1.3. Definisjon av bo-ordning, delt bosted og endring i bo-ordning

Barnets bo-ordning ble kartlagt gjennom følgende spørsmål: Vi vil gjerne vite hvem barnet bor fast sammen med, dvs. hvem har den daglige omsorgen for barnet nå? Er det 1) Deg, 2) Den andre forelderen, 3) Begge to eller 4) Andre?

Spørsmålet ble fulgt av en forklarende tekst: Den av foreldrene som barnet bor **fast sammen** med, og dermed har den **daglige omsorgen** for barnet, kan blant annet bestemme hvor i landet barnet skal bo, om barnet skal være i barnehage. Den av foreldrene som barnet bor fast hos, må også ha foreldreansvar. Den andre forelderen har anledning til å uttale seg før en eventuell flytting. Hvis barnet har delt bosted, tas avgjørelsen om flytting, barnehage og lignende i felleskap.

Intervjuet ble foretatt over telefon, og intervjueren fikk opp denne teksten på dataskjermen sammen med spørsmålet, slik at den kunne leses opp. Man ønsket at deltakerne skulle oppfatte spørsmålet om delt bosted for barnet i tråd med den juridiske definisjonen, slik det er definert i Lov om barn og foreldre. I prinsippet kan barnet ha delt bosted i juridisk forstand uten at det tilbringer nøyaktig halvparten av tiden hos hver av foreldrene. Barnet kan også bo like mye hos hver forelder uten at det har delt bosted i juridisk forstand.

Ved å kombinere opplysningene fra dette spørsmålet med intervjupersonens kjønn, får vi følgende analysevariabel:

Barnets nåværende bo-ordning (egentlig: på intervjutidspunktet):

- Bor fast hos mor
- Bor fast hos far
- Delt bosted
- Bor fast hos andre
- Uoppgitt

Etter spørsmålet om barnets bosted på intervjutidspunktet ble intervjupersonen spurt om barnet alltid hadde hatt denne bo-ordningen (etter at foreldrene flyttet fra hverandre), når det begynte å bo der det bodde på intervjutidspunktet og hvor det eventuelt bodde før dette (se Høstmark 2013).

Ved hjelp av disse spørsmålene har vi konstruert følgende analysevariabler:

Endret bo-ordning

- Ja
- Nei

Nåværende og tidligere bo-ordning

- Hos mor (hele tiden)
- Hos far (hele tiden)
- Delt bosted (hele tiden)
- Fra mor til far
- Fra mor til delt bosted

- Fra far til mor
- Fra far til delt bosted
- Fra delt bosted til mor
- Fra delt bosted til far

Denne fininddelte fordelingen av nåværende og tidligere bo-ordning har vi så komprimert til analysevariabelen nedenfor:

Tidligere bo-ordning

- Bor fast hos mor
- Bor fast hos far
- Delt bosted

”Bor fast hos mor” omfatter de som har bodd hos mor hele tiden og de som bodde hos mor tidligere, det vil si de som svarte at barnet nå bodde fast hos far eller hadde delt bosted, men at det hadde bodd fast hos mor tidligere. På samme måte omfatter gruppen ”Bor fast hos far” de som har bodd hos far hele tiden og de som bodde hos far tidligere, mens ”delt bosted” omfatter de som har hatt delt bosted hele tiden og de som har hatt delt bosted tidligere, men som nå bor fast hos mor eller far.

Slik spørsmålene er stilt i intervjuet (se Høstmark 2013), er det bare én endring i bo-ordning som blir registrert. Hvis bo-ordningen er endret flere ganger, er det bare den siste endringen vi fanger opp. Mens man i undersøkelser i andre land har konsentrert seg om eventuelle flyttinger i *de første årene etter bruddet mellom foreldrene* (Maccoby og Mnookin 1992; Berger m.fl. 2008), kan våre analyser si noe om *hvorvidt* barnet har endret bo-ordning eller ikke, og *hvilken veg barnet flyttet ved siste endring*. Verken våre tall eller de tidligere analysene som vi har nevnt her (op. cit.), gir altså noen full kartlegging av alle slike flyttinger. Det nye med våre tall er at de gjelder norske forhold og at de fanger opp den siste endringen i bo-ordning, mens de analysene vi har referert til over, dreide seg om amerikanske forhold og endringene de første årene etter bruddet mellom foreldrene.

1.4. Grupperingsvariabler i tabellene

Bakgrunnsopplysninger om intervjupersonen

Vi benytter i all hovedsak de samme grupperingsvariablene i tabellene i denne rapporten som i tidligere rapporter fra 2012-undersøkelsen og fra tilsvarende undersøkelser i 2002 og 2004 (se for eksempel Lyngstad m.fl. 2014). To bakgrunnsvariabler er imidlertid nye i 2012-undersøkelsen: Intervjupersonens helse og om intervjupersonen har hatt økonomiske problemer.

Intervjupersonens alder

Opplysninger om alder ved utgangen av året er hentet fra folkeregisteret. Intervjupersonene er her gruppert slik:

- 18-29 år
- 30-34 år
- 35-39 år
- 40-44 år
- 45 år +

Intervjupersonens utdanning

Opplysningene om høyeste fullførte utdanning, målt som det akkumulerte standard antall år det tar å fullføre den aktuelle utdanningen, er hentet fra Statistisk sentralbyrås utdanningsregister. Vi skiller mellom:

- Videregående skole eller lavere
- Universitet/høgskole 1-4 år
- Universitet/høgskole 5 år +

Hovedsakelig virksomhet

Det ble stilt et spørsmål om intervjupersonen hovedsakelig regnet seg som

- Yrkesaktiv
- Student/skoleelev
- Førtidspensjonist/arbeidsufør
- Hjemmearbeidende
- Arbeidsledig
- Alderspensjonist
- Annet

I tabellene har vi slått sammen gruppene ”Førtidspensjonist/arbeidsufør” og ”Alderspensjonist” til én gruppe: ”Arbeidsufør/pensjonist”.

Vanlig ukentlig arbeidstid

Intervjupersonen skulle oppgi det nøyaktige antall timer som siden kunne grupperes etter behov. I denne rapporten har vi delt inn de yrkesaktive i tre grupper og kombinert opplysningene om arbeidstid med opplysninger om hvorvidt intervjupersonen er yrkesaktiv eller ikke. De ikke yrkesaktive er her de som verken utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i uka før undersøkelsen, eller hadde et slikt arbeid som de var borte fra. Vi benytter følgende inndeling:

- 30 timer eller mindre
- 31 – 40 timer
- 41 timer eller mer
- Ikke yrkesaktiv

Landsdel for bosted

Opplysninger om intervjupersonens registrerte adresse er koblet til fra register og er gruppert slik:

- Oslo/Akershus
- Østlandet ellers
- Agder og Rogaland
- Vestlandet
- Trøndelag
- Nord-Norge

Samlivsstatus nå

Opplysningene om nåværende samlivsstatus er i hovedsak basert på registeropplysninger som intervjupersonen har hatt muligheter til å korrigere under intervjuet:

- Gift
- Samboer
- Enslig

Intervjupersonens helse

Intervjupersonene ble stilt følgende spørsmål: Nå vil jeg stille deg et spørsmål om helsen din. Vil du si at din helse nå stort sett er ...

- Utmerket
- Meget god
- God
- Nokså god
- Dårlig

Problemer med løpende utgifter

Intervjupersonene fikk også et spørsmål om økonomiske problemer: Har det i løpet av det siste året hendt at husholdningen du bor i har hatt vansker med å klare de løpende utgiftene til mat, transport, bolig og lignende? Har det hendt ofte, av og til, en sjelden gang eller aldri?

- Ja, ofte

- Ja, av og til
- Ja, en sjelden gang
- Nei, aldri

Tabell 1.1 viser hvordan fedrene, mødrene og alle foreldrene under ett fordeler seg på disse kjennetegnene.

Tabell 1.1. Foreldre som ikke bor sammen etter ulike kjennemerker ved foreldrene. Tall for alle, alle fedre og alle mødre. 2012. Prosent

	Alle foreldre	Fedre	Mødre
Alle	100	100	100
Intervjupersonens			
18-29 år	9	6	11
30-34 år	12	11	12
35-39 år	19	17	21
40-44 år	26	26	27
45 år +	34	40	29
Intervjupersonens utdanning			
Videregående/grunnskole	68	74	63
Universitet/høgskole 1-4 år	24	18	30
Universitet/høgskole 5 år +	6	6	5
Uoppgitt	2	2	2
Hovedsakelig virksomhet			
Yrkesaktiv	82	85	79
Student/skoleelev	5	2	8
Arbeidsufør/pensjonist	5	6	5
Hjemmearbeidende	1	0	1
Arbeidsledig	4	5	3
Annet	3	2	4
Uoppgitt	1	1	0
Vanlig ukentlig arbeidstid			
-30 timer	12	5	18
31-40 timer	56	58	55
41 timer	16	23	8
Ikke yrkesaktiv	15	12	17
Uoppgitt	2	2	1
Landsdel for bosted			
Akershus og Oslo	20	20	20
Østlandet ellers	27	27	27
Agder og Rogaland	17	17	17
Vestlandet	15	14	16
Trøndelag	8	8	8
Nord-Norge	13	14	12
Samlivsstatus nå			
Gift	16	18	13
Samboer	19	19	18
Enslig	66	63	68
Intervjupersonens helse			
Utmerket	27	25	29
Meget god	30	33	27
God	24	23	24
Nokså god	13	12	14
Dårlig	5	5	6
Uoppgitt	1	1	0
Problemer med løpende utgifter			
Ofte	8	7	9
Av og til	13	11	15
En sjelden gang	15	16	14
Aldri	57	63	51
Uoppgitt	7	3	11
Antall	2 590	1 257	1 333

Bakgrunnsopplysninger om foreldrerelasjonen

I tillegg til å dele fedrene og mødrene inn i grupper etter individuelle kjennetegn har vi delt dem inn i grupper etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen. Igjen er de fleste av disse bakgrunnsopplysningene kjent fra tidligere undersøkelser og rapporter. To bakgrunnskjennetegn er nye og gjelder bare de av foreldrene som har bodd sammen. Det er opplysningen om hvem av foreldrene som tok seg mest av barnet før foreldrene skilte lag og hvem som beholdt den felles boligen etter bruddet.

Tid siden samlivsbrudd

De som hadde vært gift eller samboende med barnets andre forelder ble bedt om å angi når partene flyttet fra hverandre. Ut fra dette har vi laget en variabel for tid siden samlivsbrudd. For dem som aldri har bodd sammen med barnets andre forelder, har vi benyttet opplysningene om det yngste barnets alder.

- Under 2 år
- 2-4 år
- 5-7 år
- 8-10 år
- 11 år +

Samlivsstatus ved samlivsbrudd

Intervjupersonene ble spurt om de bodde sammen ved yngste barns fødsel, og, hvis ikke, om de hadde bodd sammen senere. Deretter ble de som hadde bodd sammen, spurt om de var gift eller samboende da de flyttet fra hverandre. På dette grunnlaget kunne intervjupersonene grupperes etter samlivsstatus ved samlivsbrudd:

- Gift med barnets andre forelder
- Samboer med barnets andre forelder
- Har aldri bodd sammen

Antall barn i foreldrerelasjonen

Opplysningene ble hentet fra Statistisk sentralbyrås registre og gruppert slik:

- 1 barn
- 2 barn
- 3 barn +

Yngste barns alder

Opplysninger om yngste barns alder ved utgangen av året ble hentet fra Statistisk sentralbyrås registre og gruppert slik:

- Under 5 år
- 5-9 år
- 10-14 år
- 15 år +

Reisetid mellom foreldrenes bosteder

Reisetiden mellom foreldrenes bosted ble registrert ved hjelp av følgende spørsmål: "Hvor lang reisetid er det mellom ditt bosted og stedet der den andre forelder bor, når du regner reisetiden en vei? Er det ...

- Gangavstand
- Reisetid på ½ time eller mindre
- Mer enn ½ time, men ikke så mye som 2 ½ time
- Mer enn 2 ½ time"

Konflikt med tidligere partner

Følgende spørsmål ble stilt: "I hvilken grad vil du si at forholdet mellom deg og den andre forelder er konfliktfylt?"

- I stor grad
- Til en viss grad
- I liten grad
- Ikke i det hele tatt?"

Tok seg mest av barnet før brudd

Følgende spørsmål ble stilt: "Hvordan fordelte du og den andre forelder arbeidet med barnet/barna da dere bodde sammen? Vil du si at du selv gjorde mest, at begge deltok like mye, eller at hun/han gjorde mest?"

- Du gjorde mest
- Begge deltok like mye
- Partner gjorde mest

Ved å kombinere svaret på dette spørsmålet med intervjupersonens kjønn kunne vi konstruere en variabel med følgende svaralternativer:

- Mor gjorde mest
- Begge deltok like mye
- Far gjorde mest
- Bodde ikke sammen

Beholdt felles bolig ved brudd

De intervjupersonene som svarte at de hadde bodd sammen med barnets andre forelder, ble spurt om hvem som beholdt den felles boligen etter bruddet. På grunnlag av svarene på dette spørsmålet kunne man skille mellom følgende grupper:

- Far beholdt boligen
- Mor beholdt boligen
- Begge beholdt boligen
- Ingen av foreldrene beholdt boligen
- Bodde ikke sammen

Tabell 1.2. Foreldre som ikke bor sammen etter ulike kjennemerker ved foreldre-relasjonen. Tall for alle, alle fedre og alle mødre. 2012. Prosent

	Alle foreldre	Fedre	Mødre
Alle	100	100	100
Tid siden samlivsbrudd			
Under 2 år	12	12	12
2-4 år	26	27	25
5-7 år	22	23	21
8-10 år	18	17	19
11 år +	21	21	21
Uoppgitt	1	1	1
Samlivsstatus ved samlivsbrudd			
Gift med barnets andre forelder	38	38	39
Samboer med barnets andre forelder	47	48	46
Har aldri bodd sammen	13	12	14
Uoppgitt	2	2	2
Antall barn i relasjonen			
1 barn	66	67	65
2 barn	29	28	31
3 barn +	4	4	4
Yngste barns alder			
0 - 4 år	12	11	12
5 - 9 år	26	27	25
10 - 14 år	37	37	38
15 år +	25	25	25
Reisetid mellom foreldrenes bosteder			
Gangavstand	28	28	27
Mindre enn 1/2 time, men ikke gangavstand	44	44	44
Mer enn 1/2 time, under 2 1/2 time	15	16	14
2 1/2 time eller mer	11	11	12
Uoppgitt	2	1	2
Konflikt med tidligere partner			
I stor grad	15	16	14
Til en viss grad	18	16	19
I liten grad	30	31	29
Ikke i det hele tatt	34	35	34
Uoppgitt	2	2	3
Tok seg mest av barnet før brudd			
Mor	47	31	62
Like mye	35	48	23
Far	5	9	1
Bodde ikke sammen	13	12	14
Uoppgitt	0	0	0
Beholdt felles bolig ved brudd			
Far	40	41	39
Mor	34	34	34
Begge	2	1	4
Ingen	11	12	11
Bodde ikke sammen	13	12	14
Uoppgitt	0	0	0
Antall	2 590	1 257	1 333

Tabell 1.2 viser hvordan fedrene, mødrene og alle foreldrene under ett fordeler seg på disse kjennetegnene ved foreldrerelasjonen.

1.5. Den videre gangen i rapporten

Resten av rapporten er lagt opp som følger: I kapittel 2 beskriver vi noen hovedtrekk ved endringer i fordelingen av barnets bo-ordning, først og fremst de individuelle endringene, men i noen grad også endringene for hele gruppen over tid. I kapittel 3 beskrives barnets nåværende og tidligere bo-ordning under ett for ulike grupper av foreldre, og i kapittel 4, 5 og 6 beskrives fordelingen av barnets bo-ordning i dag etter hvilken bo-ordning det hadde tidligere, for ulike grupper av foreldre.

I kapittel 2 tar vi utgangspunkt i det forhold at det er en høyere andel med delt bosted for barnet blant foreldre hvor bruddet har skjedd relativt nylig, enn blant foreldre hvor det har gått lengre tid siden bruddet, og spør: Skyldes dette bare at andelen foreldre som velger delt bosted har økt fra år til år, eller kan det også ha noe å gjøre med at det enkelte barn flytter fast til mor fra en situasjon med delt bosted?

Hvert av kapitlene 3, 4, 5 og 6 inneholder detaljerte tabeller som oppsummeres innledningsvis.

Kapittel 3 består av tre detaljerte tabeller. I to tabeller beskrives barnets nåværende og tidligere bo-ordning for ulike grupper av fedre etter kjennetegn ved fedrene (tabell 3.1) og av ulike grupper av mødre etter kjennetegn ved mødrene (tabell 3.2). I tabell 3.3 beskrives barnets nåværende og tidligere bo-ordning for ulike grupper av foreldre etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen. Her skiller vi ikke mellom fedrenes og mødrenes svar. De er slått sammen, men innledningsvis viser vi fordelingen etter intervjupersonens kjønn for å minne om at mødrene og fedrene i de ulike foreldregruppene i tabellen kan ha ulikt syn på hvor barnet bor fast i dag og hvor det bodde tidligere.

I kapittel 4 viser vi hvor barnet bor i dag for ulike grupper foreldre hvor barnet tidligere bodde fast hos mor. Som i kapittel 3, beskrives først situasjonen for ulike grupper av fedre etter kjennetegn ved fedrene (tabell 4.1) og av ulike grupper av mødre etter kjennetegn ved mødrene (tabell 4.2). I tabell 4.3 beskrives så barnets nåværende bo-ordning for ulike grupper av foreldre etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen.

I kapittel 5 og 6 følger vi samme opplegg som i kapittel 4, men med den forskjell at vi i kapittel 5 tar for oss de tilfellene hvor barnet tidligere bodde fast hos far og i kapittel 6 de tilfellene hvor barna tidligere hadde delt bosted. Siden det er langt færre observasjoner i disse to gruppene enn i gruppen hvor barnet tidligere bodde fast hos mor, har vi vært nødt til å slå sammen en del kategorier i disse tabellene. Det har for eksempel ikke vært mulig å dele inn fedrene i fem aldersgrupper (18-29 år, 30-34 år, 35-39 år, 40-44 år, 45 år +) og gi tall for hver av disse i tabell 5.1 og 6.1, slik vi har kunnet gjøre i tabell 4.1. I stedet har vi slått de fem aldersgruppene sammen til to (under 40 år, 40 år +) og gitt tall for disse. Tilsvarende har vi måttet slå sammen kategorier for de fleste andre bakgrunnskjenne tegn.

Når antallet observasjoner i en undergruppe er lavt, blir tallene usikre. Er det lavere enn 20, unnlater vi derfor å gi tall for gruppen. I tabellene angis prosentandeler større enn null, men mindre enn en halv prosent, som null. Når det ikke er noen observasjoner i cellen overhodet, angis dette med ”-”.

Det er viktig å være klar over at det bildet man får av hvordan tidligere og nåværende bo-ordning henger sammen med de enkelte bakgrunnskjenne tegn, vil kunne endres når man gjennom multivariate analyser kontrollerer for øvrige kjennetegn. Dette skyldes at ulike bakgrunnskjenne tegn samvarierer.

2. Stabile bo-ordninger

2.1. Barnets bo-ordning i dag

I 2012 hadde ett av fire foreldrepar (25 prosent) som ikke lenger bodde sammen eller aldri hadde bodd sammen, delt bosted for barnet, i to av tre tilfeller (67 prosent) bodde barnet fast hos mor og i knapt ett av ti tilfeller (8 prosent) bodde det fast hos far. Det viser tallene fra *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* (se tabell 2.1).

Vi får imidlertid litt forskjellige tall alt etter om vi baserer oss på svarene fra fedrene eller fra mødrene. Hele 29 prosent av fedrene svarte at de hadde delt bosted for barnet, mot 21 prosent av mødrene. Mens 61 prosent av fedrene svarte at barnet bodde fast hos mor, svarte 72 prosent av mødrene at barnet bodde fast hos henne. Én av ti fedre (10 prosent) mente at barnet bodde fast hos ham, mens bare 7 prosent av mødrene gav uttrykk for at barnet bodde fast hos faren.

Tabell 2.1. Barnets bo-ordning i dag. Svar fra alle foreldre, fra fedre og fra mødre. 2012. Prosent

	Barnets bo-ordning i dag					I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	Uoppgitt		
Alle foreldre	67	8	25	0	0	100	2 590
Fedre	61	10	29	1	-	100	1 257
Mødre	72	7	21	0	0	100	1 333

I utgangspunktet besto utvalget av par av foreldre (mor og far) som ikke (lenger) bodde sammen. Da kunne man kanskje ha forventet at svarene fra fedrene i utvalget gav den samme fordelingen av barnets bosted som svarene fra mødrene i utvalget. Det er to grunner til at det ikke er slik. For det første er det ikke alle foreldrene som deltar i undersøkelsen. Frafallet er størst blant fedrene, og særlig blant fedre med mindre sosioøkonomiske ressurser i form av utdanning og inntekt. Siden fedre med lav utdanning og inntekt har mindre kontakt med sine barn enn fedre med høy utdanning og inntekt, kan den høyere andelen av fedrene som rapporterer delt bosted eller at barnet bor fast hos far, skyldes selektivt frafall blant fedrene (Jensen og Clausen 1997).

Tidligere analyser av paradata har også vist at far og mor til det samme barnet kan gi litt ulike svar. Også i slike tilfeller er det vanligst at mødrene av ulike grunner gir uttrykk for at det er mindre kontakt mellom far og barn enn fedrene selv gir uttrykk for (Kitterød 2004; Kitterød og Lyngstad 2014). Siden vi her benytter svarene fra alle fedrene og mødrene som har deltatt i undersøkelsen og ikke bare de tilfellene hvor både far og mor har svart, vil begge nevnte forhold kunne bidra til at fordelingen av svarene om bo-ordning ikke blir den samme når vi spør mødrene, som når vi spør fedrene.

2.2. Bo-ordning og tid siden brudd

I en tidligere rapport (Lyngstad m.fl. 2014; se også Kitterød m.fl. 2014) har vi vist at delt bosted oftere praktiseres blant fedre og mødre som skilte lag relativt nylig enn blant dem som skilte lag for lengre tid siden. Denne sammenhengen mellom tid siden brudd og delt bosted finner vi både når vi spør fedrene og når vi spør mødrene (se tabell 2.2). Derimot er det vanskeligere å se noen klar sammenheng mellom tid siden brudd og det at barnet bor hos far (se også Kitterød m.fl. 2014).

Tabell 2.2. Barnets bo-ordning etter tid siden brudd. 2012. Prosent

	Barnets bo-ordning i dag					I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	Uoppgitt		
Svar fra alle fedre og mødre							
Alle	67	8	25	0	0	100	2 590
<i>Tid siden brudd</i>							
Under 2 år	57	9	33	1	-	100	286
2-4 år	63	7	29	0	-	100	654
5-7 år	63	7	29	0	-	100	573
8-10 år	69	7	23	0	-	100	485
11 år +	77	11	11	1	-	100	560
Uoppgitt	71	9	17	-	3	100	32
Svar fra alle fedre							
Alle	61	10	29	1	0	100	1 257
<i>Tid siden brudd</i>							
Under 2 år	53	9	36	1	-	100	139
2-4 år	56	10	34	-	-	100	326
5-7 år	60	9	31	1	-	100	287
8-10 år	65	7	28	1	-	100	221
11 år +	69	14	15	1	-	100	267
Uoppgitt	:	:	:	:	:	100	17
Svar fra alle mødre							
Alle	72	7	21	0	0	100	1 333
<i>Tid siden brudd</i>							
Under 2 år	59	9	30	1	-	100	147
2-4 år	70	5	24	0	-	100	328
5-7 år	67	5	28	-	-	100	286
8-10 år	74	7	20	-	-	100	264
11 år +	85	8	7	-	-	100	293
Uoppgitt	:	:	:	:	:	100	15

2.3. Stadig flere velger delt bosted for barna

Når det er færre blant de foreldrene som skilte lag for en del år siden, som har delt bosted for sine barn, enn blant dem som skilte lag for færre år siden, har dette sammenheng med at delt bosted er blitt mer vanlig fra 2004 til 2012 (Lyngstad m.fl. 2014). Det er stadig flere som velger delt bosted når de skiller lag.

Tabell 2.3. Barnets bo-ordning, basert på opplysninger fra alle foreldre, alle fedre og alle mødre. 2002, 2004 og 2012¹. Prosent

	Barnets bo-ordning					I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	Uoppgitt		
Alle foreldre							
2002	84	7	8	0	1	100	2 306
2004	82	8	10	0	0	100	2 696
2012	66	8	25	0	0	100	2 552
Fedre							
2002	79	10	11	0	0	100	1 080
2004	76	11	12	0	0	100	1 297
2012	61	10	29	1	-	100	1 253
Mødre							
2002	84	8	7	0	1	100	1 226
2004	82	7	10	0	0	100	1 399
2012	71	7	22	0	0	100	1 299

¹ Antall observasjoner i 2012 i denne tabellen stemmer ikke overens med antall observasjoner i de øvrige tabellene i rapporten. 38 observasjoner, hvor den andre forelderen ikke bor i landet, blir i denne tabellen holdt utenfor for at vi skal kunne sammenligne med tall fra 2002 og 2004 (jf. Lyngstad m.fl. 2014).

2.4. Individuelle endringer i bo-ordningen

En annen mulig forklaring på at det er færre som praktiserer delt bosted for sine barn blant foreldre som skilte lag for en del år siden enn blant dem som skilte lag relativt nylig, kan være at foreldrene valgte delt bosted ved bruddet, men at barna senere begynte å bo fast hos mor eller far. Tabell 2.4 viser at barna i all hovedsak har hatt den samme bo-ordningen hele tiden etter bruddet. Bare i 12 prosent av tilfellene hadde barna endret bo-ordning mellom tidspunktet da foreldrene skilte

lag og intervju tidspunktet, 88 prosent hadde hatt den samme bo-ordningen hele tiden.

I de tilfellene hvor barnet på intervju tidspunktet bodde fast hos mor, var det bare 6 prosent som hadde endret bo-ordning for barnet etter bruddet. Blant dem med delt bosted for barnet, hadde 15 prosent endret bo-ordning, og blant dem som på intervju tidspunktet hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far, hadde neste halvparten (47 prosent) hatt en annen bo-ordning tidligere. På dette punktet avviker fedrenes svar lite fra mødrenes svar.

Tabell 2.4 forteller oss bare om bo-ordningen for barnet er endret siden bruddet mellom foreldrene, men den sier ikke noe om hvor mange ganger bo-ordningen er endret. Noen barn kan ha endret bo-ordning flere ganger. De kan for eksempel først ha hatt delt bosted, deretter bodd fast hos mor i en periode for så å ha delt bosted på ny. Våre data gir imidlertid ikke mulighet til å følge alle disse endringene (se avsnitt 1.3). Vi har bare opplysninger om den siste endringen.

Tabell 2.4. Om barnet har endret bo-ordning siden bruddet etter hvor de bor i dag. 2012. Prosent¹

	Endret bo-ordning		I alt	Antall
	Nei	Ja		
Svar fra alle foreldre				
Alle foreldre	88	12	100	2581
<i>Barnets bo-ordning i dag</i>				
Hos mor	94	6	100	1707
Hos far	53	47	100	217
Delt bosted	85	15	100	657
Svar fra alle fedre				
Alle fedre	86	14	100	1251
<i>Barnets bo-ordning i dag</i>				
Hos mor	92	8	100	757
Hos far	57	43	100	125
Delt bosted	84	16	100	369
Svar fra alle mødre				
Alle mødre	90	10	100	1330
<i>Barnets bo-ordning i dag</i>				
Hos mor	95	5	100	950
Hos far	47	53	100	92
Delt bosted	87	13	100	288

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som bor fast hos andre enn foreldrene.

2.5. Mest stabil bo-ordning å bo fast hos mor?

Tabell 2.5 tyder på at barn som etter bruddet mellom foreldrene bodde fast hos mor, gjerne fortsatte med det. Slik var det i 92 prosent av tilfellene. Blant dem som tidligere hadde delt bosted for barnet, var det noe færre, 83 prosent, som fortsatt hadde denne bo-ordningen på intervju tidspunktet, og blant dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far etter bruddet, hadde 71 prosent fremdeles denne bo-ordningen på intervju tidspunktet. Det å bo fast hos far ser altså ut til å være en mindre stabil bo-ordning enn delt bosted. Det er imidlertid relativt få i denne gruppen (92 observasjoner), og tallene for de tilfellene hvor barnet bor fast hos far, er derfor usikre.

Både blant dem som tidligere hadde delt bosted for barnet og blant dem som valgte å la barnet bo fast hos far, gikk et flertall av dem som endret bo-ordning, over til å la barnet bo fast hos mor. Av dem som tidligere hadde delt bosted for barnet, bodde barnet på intervju tidspunktet fast hos mor i 12 prosent av tilfellene, hos far i 5 prosent. Av de tilfellene hvor barnet tidligere bodde fast hos far, bodde det på intervju tidspunktet fast hos mor i 16 prosent av tilfellene, mens det hadde delt bosted i 10 prosent av tilfellene.

Tabell 2.5. Om hvilken bo-ordning barnet har i dag etter hvilken bo-ordning det hadde tidligere. 2012. Prosent

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Svar fra alle foreldre					
Alle	67	8	25	100	2572
<i>Tidligere bo-ordning</i>					
Hos mor	92	4	4	100	1737
Hos far	16	74	10	100	156
Delt bosted	12	5	83	100	679
Svar fra alle fedre					
Alle	62	10	29	100	1245
<i>Tidligere bo-ordning</i>					
Hos mor	90	4	6	100	774
Hos far	19	71	11	100	103
Delt bosted	11	5	85	100	368
Svar fra alle mødre					
Alle	72	7	21	100	1327
<i>Tidligere bo-ordning</i>					
Hos mor	94	3	3	100	963
Hos far	11	80	9	100	53
Delt bosted	14	6	80	100	311

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Det er først og fremst svarene fra fedrene som tyder på at delt bosted for barnet er en mer stabil bo-ordning enn det at barnet bor fast hos far. Ifølge fedrene hadde 71 prosent av dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos far, fortsatt denne bo-ordningen på intervjutidspunktet, mens 85 prosent av dem som tidligere hadde delt bosted for barnet, også hadde delt bosted på intervjutidspunktet. Mødrenes svar tyder derimot på at delt bosted og det å bo fast hos far er like stabile (eller ustabile) bo-ordninger. Både blant dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far og blant dem som valgte delt bosted, hadde 80 prosent den samme bo-ordningen på intervjutidspunktet. Derimot tyder begge foreldrenes svar på at det å bo fast hos mor, er den mest stabile bo-ordningen. Ifølge fedrene hadde 90 prosent av dem som tidligere hadde valgt å la barnet bo fast hos mor, fortsatt denne bo-ordningen på intervjutidspunktet. Ifølge mødrene var det tilsvarende tallet 94 prosent.

3. Nåværende og tidligere bo-ordning

3.1. Om hva tabellene viser

I kapittel 2 viste vi hvor mange som på intervju-tidspunktet hadde ulike bo-ordninger for sine barn (tabell 2.1), hvor mange som har endret bo-ordning siden bruddet mellom foreldrene etter hvor de bor i dag (tabell 2.4) og hvilken bo-ordning barna har i dag etter hvilken bo-ordning de hadde tidligere (tabell 2.5). I tabellene 3.1 – 3.3 kombinerer vi disse opplysningene for å gi et mer detaljert bilde av nåværende og tidligere bo-ordning og mellom hvilke bo-ordninger eventuelle endringer har funnet sted.

I tabell 3.1 og 3.2 viser vi hvordan fordelingen på tidligere og nåværende bo-ordning varierer etter bakgrunnskjenne-tegn ved henholdsvis fedrene og mødrene. I tabell 3.1 baserer vi oss på fedrenes svar, i tabell 3.2 på mødrenes. I tabell 3.3 viser vi hvordan fordelingen på tidligere og nåværende bo-ordning varierer med bakgrunnskjenne-tegn ved selve foreldrerelasjonen. Her har vi slått sammen svarene fra fedrene og mødrene. Øverst i tabellen viser vi fordelingen for alle fedre og alle mødre, for å minne om at fordelingen etter bakgrunnskjenne-tegn ved foreldrerelasjonen også vil variere etter hvem som spørres, mor eller far.

3.2. Hovedtrekk

Ifølge tabell 3.1 oppgav 87 prosent av fedrene at barnet ikke hadde endret bo-ordning siden bruddet mellom foreldrene. I de fleste tilfellene hadde barnet bodd fast hos mor hele tiden (57 prosent), mens 24 prosent hadde hatt delt bosted for barnet hele tiden og i 6 prosent av tilfellene hadde barnet bodd fast hos far hele tiden. De resterende 13 prosent hadde skiftet bo-ordning en eller flere ganger. Hvis vi tar utgangspunkt i den endringen som førte fram til nåværende bo-ordning, hadde 3 prosent endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos mor til at det bodde fast hos far og 4 prosent fra at det bodde fast hos mor til delt bosted. Noe færre hadde endret bo-ordning fra delt bosted til at barnet bodde fast hos mor (3 prosent) eller til at det bodde fast hos far (1 prosent). Færrest endringer var det fra en ordning hvor barnet bodde fast hos far (2 prosent) med 1 prosent til en ordning hvor barnet bodde fast hos mor og like mange til delt bosted.

Svarene fra mødrene gir et noe annet bilde. Ifølge tabell 3.2 hadde 89 prosent hatt den samme bo-ordningen for barnet fra foreldrene skilte lag og fram til intervju-tidspunktet, altså noe flere enn fedrene gav uttrykk for. Ifølge mødrene bodde barnet fast hos mor hele tiden i to av tre tilfeller (68 prosent). Dette er betydelig mer enn hva fedrene oppgav (57 prosent). Færre mødre enn fedre oppgav at de hadde hatt delt bosted for barnet hele tiden, 18 mot 24 prosent, og færre oppgav at barnet hadde bodd fast hos far hele tiden, 3 mot 6 prosent. Det var færre mødre enn fedre som oppgav at bo-ordningen var endret fra at barnet bodde fast hos mor til at det bodde fast hos far eller til delt bosted, 4 mot 7 prosent, og det var nesten ingen mødre som oppgav at bo-ordningen var endret fra at barnet bodde fast hos far til at det bodde fast hos mor eller til delt bosted. 2 prosent av fedrene oppgav en slik endring.

3.3. Nærmere om ulike grupper av fedre

Tabell 3.1 kan tyde på at barna til de eldste fedrene har en noe mer stabil bo-ordning enn barna til de yngre. Mens 90 prosent av de i aldersgruppen 45 år og over oppgav at de hadde hatt samme bo-ordning for barnet helt siden bruddet, gjaldt det 84-85 prosent av dem under 35 år. Noe uventet er det kanskje at de under 30 år oftere enn dem som har fylt 40, oppgav at barnet bodde fast hos mor hele tiden, mens de sjeldnere enn de eldste oppgav delt bosted. Videre tyder tallene på at de yngste fedrene oftere enn de eldre hadde endret bo-ordningen fra at barnet bodde fast hos mor eller far til delt bosted. Det er få fedre under 30 år i utvalget. Derfor er tallene for denne gruppen usikre.

Tabell 3.1. Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre, 2012. Prosent¹

	Bo-ordning									I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Fra mor til far	Mor til delt bosted	Fra far til mor	Far til delt bosted	Delt bosted til mor	Delt bosted til far		
Alle	57	6	24	3	4	1	1	3	1	100	1245
Intervjupersonens alder											
18-29 år	65	2	18	2	8	-	4	2	-	100	56
30-34 år	57	3	24	3	7	2	1	2	2	100	116
35-39 år	63	6	19	5	3	0	1	1	1	100	191
40-44 år	52	4	28	2	5	2	1	5	2	100	339
45 år +	57	8	25	3	2	2	0	3	1	100	543
Intervjupersonens utdanning											
Videregående/grunnskole	60	5	22	3	3	1	1	3	1	100	890
Universitet/høgskole 1-4 år	48	6	28	2	5	3	1	4	1	100	243
Universitet/høgskole 5 år +	42	8	41	2	1	1	-	4	1	100	86
Uoppgitt	74	-	15	-	3	-	-	8	-	100	26
Hovedsakelig virksomhet											
Yrkesaktiv	55	6	26	3	4	1	1	3	1	100	1077
Student/skoleelev	70	-	8	-	5	5	-	4	7	100	23
Arbeidsufør/pensjonist	70	6	11	3	1	4	-	4	-	100	70
Hjemmearbeidende	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	1
Arbeidsledig	86	4	5	-	2	1	-	3	-	100	48
Annet	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	19
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	7
Vanlig ukentlig arbeidstid											
-30 timer	59	5	18	1	3	3	2	9	-	100	64
31-40 timer	52	7	28	3	4	1	1	3	2	100	724
41 timer	58	5	24	2	5	2	1	3	1	100	292
Ikke yrkesaktiv	78	2	11	1	1	2	1	2	1	100	144
Uoppgitt	58	6	23	8	-	-	-	5	-	100	21
Landsdel for bosted											
Akershus og Oslo	54	6	27	2	3	2	0	4	2	100	253
Østlandet ellers	58	5	23	2	5	2	1	3	2	100	336
Agder og Rogaland	58	5	27	1	4	1	0	2	1	100	214
Vestlandet	55	8	24	4	2	1	3	2	1	100	169
Trøndelag	58	4	28	1	5	-	-	3	2	100	103
Nord-Norge	61	8	17	5	3	2	-	3	1	100	170
Samlivsstatus nå											
Gift	63	5	16	4	4	2	1	4	1	100	228
Samboer	55	4	23	4	7	2	0	3	2	100	243
Enslig	56	6	27	2	3	1	1	3	1	100	774
Intervjupersonens helse											
Utmerket	52	7	28	2	2	3	1	3	2	100	328
Meget god	56	5	27	3	5	1	1	2	1	100	417
God	59	4	21	4	6	1	1	4	1	100	280
Nokså god	63	6	21	3	1	1	1	3	2	100	145
Dårlig	70	5	6	5	3	3	2	4	1	100	65
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	10
Problemer med løpende utgifter											
Ofte	77	3	10	-	4	2	-	4	-	100	82
Av og til	68	4	17	1	4	1	2	1	1	100	133
En sjelden gang	60	5	25	3	3	1	-	2	2	100	194
Aldri	54	6	26	3	4	2	1	3	1	100	803
Uoppgitt	12	16	45	15	-	3	6	3	-	100	33

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Den mest slående forskjellen mellom fedre med lav og høy utdanning er at de med høy utdanning oftere enn dem med lav utdanning har hatt delt bosted for barnet hele tiden. Det gjaldt 41 prosent av dem med lang universitetsutdanning, mot 22 prosent blant dem uten universitetsutdanning. 42 prosent av dem med lang universitetsutdanning hadde helt siden bruddet med moren hatt en ordning der barnet bodde fast hos mor. Blant dem uten universitetsutdanning var det 60 prosent som hadde hatt en slik ordning hele tiden siden bruddet.

Det er noe flere blant de ikke yrkesaktive fedrene enn blant de yrkesaktive som har hatt en stabil bo-ordning helt siden bruddet, først og fremst ved at barnet har bodd fast hos mor. Mens 78 prosent av de ikke yrkesaktive fedrene hadde hatt en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor hele tiden siden bruddet, gjaldt dette 55 prosent av de yrkesaktive fedrene. Det er imidlertid store forskjeller mellom ulike

grupper av ikke yrkesaktive. Mens 95 prosent av de arbeidsledige fedrene hadde hatt samme bo-ordning for barnet hele tiden siden bruddet med mora, gjaldt dette 87 prosent av gruppen arbeidsuføre eller pensjonister. Både blant arbeidsledige og arbeidsuføre/pensjonister fedre hadde de aller fleste hele tiden hatt en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mora, 86 prosent av alle hos de arbeidsledige, mot 70 prosent av alle blant arbeidsuføre/pensjonister. Tallene for de ulike gruppene av ikke yrkesaktive fedre er usikre. Det er få observasjoner i hver av disse gruppene.

Blant de yrkesaktive fedrene er det en viss forskjell mellom dem som arbeider deltid og dem som arbeider full tid eller mer. Blant dem som jobber maksimum 30 timer per uke har 82 prosent hatt samme bo-ordning for barnet hele tiden siden bruddet, mot 87 prosent blant dem som jobber mer enn 30 timer i uka. Forskjellen kommer først og fremst av at det er færre blant dem som arbeider deltid, som har hatt delt bosted for barnet hele tiden. En av ti fedre (9 prosent) med deltidsarbeid på intervjutidspunktet har opplevd at en ordning med delt bosted for barnet, er blitt erstattet med en ordning der barnet bor fast hos mor. Men igjen må det påpekes at fedre med deltidsarbeid er ei lita gruppe og at tallene for dem derfor er usikre.

Fedre bosatt i Agder/Rogaland og i Trøndelag har noe mer stabile bo-ordninger enn fedre i andre deler av landet. Fedre i Nord-Norge har sjeldnere enn andre fedre hatt delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet med mora.

Blant fedre som var gift (med en annen enn barnets mor) på intervjutidspunktet, var det noe flere enn blant samboere og enslige som hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos barnets mor helt fra mor og far gikk fra hverandre, henholdsvis 63 mot 55-56 prosent. Blant dem som var samboere eller enslige på intervjutidspunktet var det flere som hadde hatt delt bosted for barnet hele tiden. Blant samboere var det relativt mange (7 prosent) som hadde gått fra en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor til delt bosted.

Jo dårligere helse fedrene oppgir å ha, desto flere har hatt en ordning med at barnet bor fast hos mor helt siden bruddet, og desto færre har hatt en ordning med delt bosted. Mens 28 prosent av fedrene som oppgav at de hadde utmerket helse, hadde hatt delt bosted hele tiden siden bruddet, gjaldt dette bare 6 prosent av dem som oppgav at de hadde dårlig helse. Det er relativt få fedre med dårlig helse i utvalget, og tallene for denne gruppen er dermed usikre.

Fedre som rapporterer at de ofte har hatt økonomiske problemer, har oftere enn fedre uten slike problemer hatt en ordning hvor barnet bor fast hos mor hele tiden siden bruddet, henholdsvis 77 og 54 prosent. Til gjengjeld har de sjeldnere enn fedre uten økonomiske problemer hatt delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet.

3.4. Nærmere om ulike grupper av mødre

Vi har tidligere sett at flere mødre enn fedre oppgav at barnet hadde bodd fast hos mor hele tiden siden bruddet, mens færre mødre enn fedre oppgav at de hadde hatt delt bosted for barnet hele tiden eller at barnet hadde bodd hos far hele tiden (se avsnitt 3.2). Dette gjelder også for de fleste undergruppene av mødre og fedre. Derimot kan det være andre forskjeller mellom undergrupper av mødre enn det er mellom de samme undergruppene av fedre.

Blant mødrene er det først og fremst gruppen under 30 år som utmerker seg med å oppgi at barnet har samme bo-ordning på intervjutidspunktet som det hadde tidligere. 93 prosent hadde ifølge mødrene hatt samme bo-ordning hele tiden. Det har trolig sammenheng med at de nylig har skilt lag. Lavest var andelen blant dem på 45 år eller mer, 88 prosent. Blant fedrene var det, som vi så, omvendt. Der hadde den eldste gruppen flest med samme bo-ordning hele tiden etter bruddet. Det er andelen som har bodd fast hos mor hele tiden, som var høyere blant mødre under 30 år enn blant eldre mødre, henholdsvis 79 og 66-69 prosent. Til gjengjeld var andelen som har hatt delt bosted for barnet hele tiden, lavest blant de yngste

mødrene. Gruppen mødre i alderen 35-39 år utmerker seg ved at en relativt høy andel av dem (5 prosent) har endret bo-ordning fra delt bosted til en ordning hvor barnet bor fast hos mor.

Mødre med universitetsutdanning på fem år eller mer har en høyere andel med delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet, enn mødre med kortere utdanning, 31 mot 17-18 prosent. Til gjengjeld var det færre blant dem med høyest utdanning som hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor hele tiden. Dette mønsteret er nokså likt det vi fant mellom fedre i ulike utdanningsgrupper, men igjen må vi minne om at det er relativt få mødre og fedre i gruppen med høyest utdanning. Tallene er derfor usikre.

Tabell 3.2. Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent¹

	Bo-ordning										I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Fra mor til far	Mor til delt bosted	Fra far til mor	Far til delt bosted	Delt bosted til mor	Delt bosted til far			
Alle	68	3	18	2	2	0	0	3	1	100	1327	
Intervjupersonens alder												
18-29 år	79	2	12	2	3	-	-	3	-	100	114	
30-34 år	69	5	17	2	3	1	-	3	-	100	144	
35-39 år	66	4	19	2	2	0	1	5	2	100	267	
40-44 år	68	2	21	2	2	0	0	1	2	100	385	
45 år +	66	4	18	3	3	0	0	4	2	100	417	
Intervjupersonens utdanning												
Videregående/grunnskole	69	4	17	2	3	0	0	3	2	100	790	
Universitet/høgskole 1-4 år	69	2	18	2	2	1	0	4	1	100	438	
Universitet/høgskole 5 år +	56	1	31	1	3	1	-	5	1	100	78	
Uoppgitt	80	-	15	5	-	-	-	-	-	100	21	
Hovedsakelig virksomhet												
Yrkesaktiv	67	3	21	1	3	0	0	4	1	100	1077	
Student/skoleelev	81	3	6	3	2	-	-	4	1	100	86	
Arbeidsufør/pensjonist	69	6	13	5	2	-	-	-	4	100	61	
Hjemmearbeidende	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	14	
Arbeidsledig	61	11	11	14	1	-	2	-	-	100	40	
Annet	74	6	12	4	-	2	2	-	-	100	45	
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	4	
Vanlig ukentlig arbeidstid												
-30 timer	75	3	13	1	2	0	0	3	1	100	239	
31-40 timer	67	2	21	1	2	1	0	4	1	100	754	
41 timer	58	4	26	2	5	-	-	4	1	100	120	
Ikke yrkesaktiv	72	6	11	6	2	-	1	2	1	100	198	
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	16	
Landsdel for bosted												
Akershus og Oslo	65	2	24	3	2	-	-	2	-	100	268	
Østlandet ellers	68	4	17	2	2	1	1	4	1	100	364	
Agder og Rogaland	72	3	18	1	2	-	0	4	0	100	221	
Vestlandet	67	3	19	3	2	-	0	4	2	100	209	
Trøndelag	67	5	19	3	4	-	-	2	-	100	107	
Nord-Norge	75	1	12	2	4	1	-	2	2	100	158	
Samlivsstatus nå												
Gift	71	1	15	3	2	0	-	5	2	100	179	
Samboer	63	3	20	2	4	2	1	5	1	100	239	
Enslig	69	4	18	2	2	0	0	3	1	100	909	
Intervjupersonens helse												
Utmerket	66	4	20	1	3	1	0	4	1	100	389	
Meget god	66	3	21	2	2	-	-	4	2	100	363	
God	69	1	18	2	3	1	1	3	1	100	321	
Nokså god	76	4	12	3	2	0	1	1	0	100	179	
Dårlig	73	6	9	9	1	-	-	1	1	100	71	
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	4	
Problemer med løpende utgifter												
Ofte	68	6	13	9	1	-	-	2	1	100	114	
Av og til	72	3	16	2	2	0	1	3	1	100	193	
En sjelden gang	67	3	18	2	2	2	-	4	2	100	187	
Aldri	67	3	21	1	3	0	0	3	1	100	689	
Uoppgitt	76	-	16	1	4	-	-	3	-	100	144	

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Det var noe flere ikke yrkesaktive enn yrkesaktive mødre som rapporterte at barnet har bodd hos mor hele tiden siden bruddet, henholdsvis 72 og 67 prosent. Blant fedrene var forskjellen mellom ikke yrkesaktive og yrkesaktive langt større, 78 mot 55 prosent. Selv om det var relativt få ikke yrkesaktive mødre som rapporterte at barnet hadde hatt delt bosted hele tiden, 11 prosent mot 21 prosent blant de yrkesaktive, er det likevel blant de yrkesaktive at vi finner den høyeste andelen hvor barnet har hatt samme bo-ordning hele tiden siden bruddet, 89 prosent mot 81 prosent blant de yrkesaktive mødre. Verdt å merke seg er det også at blant de ikke yrkesaktive mødre finner vi relativt mange hvor barnet har flyttet fra mor til far etter bruddet (6 prosent).

Blant de ikke yrkesaktive mødre skiller studentene seg ut ved at relativt flere blant dem (81 prosent) har hatt en bo-ordning hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden enn blant for eksempel arbeidsuføre/pensjonister (69 prosent) og arbeidsledige (61 prosent). Blant arbeidsuføre/pensjonister og blant arbeidsledige er det relativt mange som har endret ordning fra at barnet bor fast hos mor til en ordning hvor barnet bor fast hos far, henholdsvis 5 og 14 prosent. De to gruppene er imidlertid små, og tallene for dem derfor usikre.

Blant de yrkesaktive mødre er det en klar tendens til at andelen hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden er høyere jo færre timer mor arbeider, og at andelen med delt bosted for barnet hele tiden er lavere jo færre timer mor arbeider. Blant mødre som jobber deltid, er andelen 75 prosent, blant dem som jobber tilnærmet heltid (31-40 timer per uke) 67 prosent og blant dem som arbeider mer enn full tid (41 timer eller mer) 58 prosent. I den siste gruppen (41 timer eller mer) er det relativt mange som rapporterer at de har endret bo-ordning for barnet fra å bo fast hos mor til delt bosted, mens nesten like mange (4 prosent) rapporterer om endring motsatt veg, fra delt bosted til å bo fast hos mor.

Andelen med en stabil bo-ordning er høyest for mødre bosatt i Agder/Rogaland, lavest for mødre bosatt i Nord-Norge. Det er relativt få av mødre i Nord-Norge som har hatt delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet (12 prosent). Blant mødre i Trøndelag og Nord-Norge er det relativt mange som har endret bo-ordning fra at barnet bor fast hos mor til delt bosted (4 prosent). Blant mødre bosatt på Østlandet utenfor Oslo og Akershus, i Agder/Rogaland og på Vestlandet ellers har relativt mange endret fra delt bosted til at barnet bor fast hos mor.

Andelen som hadde hatt en stabil bo-ordning for barnet var noe høyere blant mødre som fortsatt var enslige enn blant dem som hadde flyttet sammen med en annen mann etter bruddet med barnefaren, 91 mot 86-87 prosent. Blant dem som på intervju-tidspunktet var samboere, hadde 4 prosent endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos mor til delt bosted, mens 5 prosent av samboerne (og de gifte) hadde endret fra delt bosted for barnet til at barnet bodde fast hos mor.

Blant mødre med dårlig helse var det relativt mange tilfeller hvor barnet hadde bodd fast hos mor hele tiden siden bruddet med faren, 73 prosent, mot 66 prosent blant mødre som oppgav at de hadde utmerket helse. Samtidig var det færre blant mødre med dårlig helse enn blant dem uten helseproblemer som hadde hatt delt bosted for barnet hele tiden, 9 mot 20-21 prosent. Relativt mange mødre med dårlig helse hadde endret bo-ordning ved at barnet hadde flyttet til far etter først å ha bodd fast hos henne (9 prosent). Det er imidlertid relativt få mødre med dårlig helse i utvalget (71 observasjoner). Tallene for denne gruppen er derfor usikre.

Mødre som ofte hadde problemer med å klare løpende utgifter hadde i mindre grad enn dem som aldri hadde slike problemer, delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet, 13 mot 21 prosent. Videre hadde relativt mange av mødre med dårligst råd endret bo-ordning ved at barnet flyttet fra mor til far.

3.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen

Tabell 3.3 viser hvordan barnets nåværende og tidligere bo-ordning varierer med trekk ved foreldrerelasjonen, slik som for eksempel tid siden brudd, antall barn i relasjonen osv. De tre første kolonnene viser hvor mange som har hatt én og bare én bo-ordning siden bruddet og om barnet bodde fast hos mor, hos far eller har hatt delt bosted denne tiden. De seks neste kolonnene viser hvor mange som har endret bo-ordning siden bruddet og i hvilken retning den siste av eventuelt flere slike endringer gikk, for eksempel fra at barnet bodde fast hos mor til at det bodde fast hos far, fra å bo fast hos mor til delt bosted for barnet osv. Vi har, som tidligere nevnt, ikke informasjon om alle slike endringer i bo-ordningen, bare om den siste (se avsnitt 1.3).

I tabellen skiller vi ikke mellom svarene fra mødrene og svarene fra fedrene. Vi har slått sammen svarene fra begge foreldrene. For å minne om at det kan være forskjeller mellom det som mor svarer og det far svarer, har vi øverst i tabellen vist hvordan svarfordelingen er for alle fedre og alle mødre under ett. Tilsvarende forskjeller mellom mødrenes og fedrenes rapportering kan man også regne med at forekommer innen hver av de mange undergruppene i tabellen.

Andelen med uendret bo-ordning siden bruddet er naturlig nok større blant dem som nylig har skilt lag enn blant dem hvor det har gått en del år siden bruddet. Blant dem med mindre enn to år siden bruddet har 95 prosent hatt samme bo-ordning hele tiden, mot 84 prosent blant dem med elleve år eller mer. Forklaringen på forskjellen kan være så enkel som at den siste gruppen har hatt mye lengre tid på seg til å foreta slike endringer, samtidig som barnet selv kanskje har fått større innflytelse på egen bo-ordning etter hvert som det er blitt eldre.

Vi ser imidlertid også at de med under to år siden bruddet har hatt delt bosted for barnet hele tiden i større grad enn dem med elleve år eller mer siden bruddet, 30 mot 8 prosent, og i mindre grad enn dem har latt barnet bo fast hos mor hele tiden siden bruddet, 56 mot 73 prosent. De med lengst tid siden bruddet skiller seg ikke bare ut ved at de oftere enn andre grupper har hatt en bo-ordning hvor barnet hele tiden siden bruddet har bodd fast hos mor, men også ved at det er relativt mange tilfeller i denne gruppen hvor barnet har flyttet fra mor til far (6 prosent).

Andelen av tilfellene hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden er høyere blant de foreldrene som aldri har bodd sammen (88 prosent), enn blant dem som var samboere (63 prosent) eller gifte (54 prosent). Derimot har en større andel blant tidligere gifte og samboere enn blant dem som aldri har bodd sammen, hatt delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet, henholdsvis 24-25 prosent, mot 3 prosent. Blant dem som var gift, er det også relativt mange som har endret fra delt bosted til å la barnet bo fast hos mor.

De foreldrene som hadde bare ett barn under 18 år sammen, hadde i noe mindre grad enn dem med tre eller flere barn den samme bo-ordningen for barnet hele tiden etter bruddet, 87 mot 95 prosent. Det først og fremst andelen som har hatt delt bosted for barnet hele tiden som er lavere blant dem med ett barn enn blant dem med tre eller flere, 18 mot 37 prosent. Derimot var det flere blant dem med ett barn enn blant dem med tre eller flere, hvor barnet hadde bodd fast hos mor hele tiden siden bruddet, 65 mot 56 prosent.

Andelen som har hatt en og samme bo-ordning hele tiden er høyere blant foreldrene med de yngste barna enn blant foreldrene med de eldste barna, 93 prosent blant dem med barn under fem år mot 84 prosent blant med barn 15-17 år. Andelen med stabilt delt bosted for barnet var imidlertid lavest blant dem med de yngste og de eldste barna, henholdsvis 14 og 17 prosent, høyest blant dem med yngste barn fra fem til og med ni år (28 prosent). Når de med de yngste barna likevel har høyest andel med stabile bo-ordninger, skyldes det at svært mange av dem med de yngste barna har latt barnet bo fast hos mor hele tiden siden bruddet (77 prosent).

Tabell 3.3. Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent¹

	Bo-ordning										I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Fra mor til far	Mor til delt bosted	Fra far til mor	Far til delt bosted	Delt bosted til mor	Delt bosted til far			
Alle	63	4	21	2	3	1	1	3	1	100	2572	
Intervjupersonens kjønn												
Far	57	6	24	3	4	1	1	3	1	100	1245	
Mor	68	3	18	2	2	0	0	3	1	100	1327	
Tid siden samlivsbrudd												
Under 2 år	56	9	30	0	3	-	1	1	-	100	284	
2-4 år	61	5	27	1	2	1	0	2	1	100	652	
5-7 år	58	3	24	2	4	1	1	4	2	100	571	
8-10 år	63	3	20	3	3	1	0	5	1	100	481	
11 år +	73	3	8	6	3	1	0	4	2	100	554	
Uoppgitt	71	-	18	3	-	5	-	-	3	100	30	
Samlivsstatus ved samlivsbrudd												
Gift med barnets andre forelder	54	6	25	3	3	2	1	5	2	100	1032	
Samboer med barnets andre forelder	63	4	24	2	3	1	1	2	1	100	1200	
Har aldri bodd sammen	88	0	3	4	4	-	-	1	1	100	295	
Uoppgitt	78	6	8	-	2	-	-	2	3	100	45	
Antall barn i relasjonen												
1 barn	65	4	18	3	3	1	1	4	1	100	1688	
2 barn	58	6	25	2	3	1	1	3	1	100	777	
3 barn +	56	2	37	2	2	-	-	1	-	100	107	
Yngste barns alder												
0 - 4 år	77	2	14	1	3	1	0	1	-	100	256	
5 - 9 år	59	5	28	1	3	1	1	3	1	100	634	
10 - 14 år	62	5	22	2	3	1	1	3	2	100	991	
15 år +	63	4	17	4	3	2	1	4	2	100	691	
Reisetid mellom foreldrenes bosteder												
Gangavstand	43	5	41	1	5	1	1	4	1	100	740	
Mindre enn 1/2 time, men ikke gangavstand	66	4	21	2	3	0	1	3	1	100	1127	
Mer enn 1/2 time, under 2 1/2 time	78	5	3	6	2	2	0	3	2	100	383	
2 1/2 time eller mer	80	5	0	6	0	2	-	5	2	100	289	
Uoppgitt	80	-	14	5	-	1	-	-	-	100	33	
Konflikt med tidligere partner												
I stor grad	72	4	12	3	2	2	0	4	1	100	378	
Til en viss grad	66	4	18	4	3	2	0	4	1	100	460	
I liten grad	60	5	23	2	4	1	1	3	2	100	792	
Ikke i det hele tatt	59	5	27	1	2	0	1	3	2	100	887	
Uoppgitt	74	1	10	9	-	3	-	-	2	100	55	
Tok seg mest av barnet før brudd												
Mor	68	3	18	2	3	1	1	3	1	100	1220	
Like mye	52	5	31	2	3	1	1	4	2	100	920	
Far	35	20	24	7	3	4	1	4	2	100	130	
Bodde ikke sammen	88	0	3	4	4	-	-	1	1	100	295	
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	7	
Beholdt felles bolig ved brudd												
Far	47	7	32	2	3	2	1	4	2	100	1041	
Mor	71	2	16	3	4	0	0	3	1	100	879	
Begge	61	3	23	2	2	3	-	5	2	100	62	
Ingen	66	5	18	2	2	1	1	4	1	100	292	
Bodde ikke sammen	88	0	3	4	4	-	-	1	1	100	295	
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	3	

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

De som bodde i nærheten av hverandre (gangavstand eller reisetid på maksimum en halv time), hadde i noe større grad enn dem med lengre reisetid enn en halv time, en og samme bo-ordning hele tiden siden bruddet. Det var den høyere andelen med delt bosted for barnet hele tiden som gjorde utslaget. Blant dem som bodde i gangavstand fra hverandre, var det nesten like mange som hadde delt bosted hele tiden (41 prosent) som hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor (43 prosent) eller hos far (5 prosent) hele tiden. Blant dem som hadde minst to og en halv times reisetid, var de tilsvarende tallene 0, 80 og 5 prosent. I så godt som alle tilfeller av stabile bo-ordninger i denne gruppen, bodde altså barnet fast hos mor.

Blant dem som bodde i gangavstand fra hverandre, var det også relativt mange som endret fra å la barnet bo fast hos mor til en ordning med delt bosted for barnet (5 prosent) og relativt mange som endret den andre veien, fra delt bosted til at barnet

bodde fast hos mor (4 prosent). I gruppen med lengst reisetid mellom foreldrenes bosteder var det relativt mange som endret bo-ordning fra delt bosted for barnet til at barnet enten bodde fast hos mor eller hos far, til sammen 7 prosent. En del av disse foreldrene kan ha bodd nærmere hverandre tidligere, og har måttet revurdere ordningen med delt bosted når en av dem har flyttet lenger vekk. Tabell 3.3 tyder også på at det har funnet sted noe flere flyttinger fra mor til far blant dem som bor lengst fra hverandre sammenlignet med dem som bor i gangavstand, 6 mot 1 prosent.

Som vi kunne vente, er det en klar tendens til at andelen med delt bosted for barnet hele tiden er lavere blant foreldre som svarer at de i stor grad opplever forholdet til den andre forelderen som konfliktfylt, enn blant dem hvor det ikke er noen konflikt, 12 mot 27 prosent. Andelen hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden, er på den andre siden høyere blant dem med høy grad av konflikt enn blant dem uten konflikt, 72 mot 59 prosent. Dette resulterer i at det er omtrent like mange i begge gruppene som har hatt den samme bo-ordningen hele tiden siden bruddet, henholdsvis 88 og 91 prosent.

Tabell 3.3 tyder på at andelen hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden siden bruddet, er større når mor var den som tok seg mest av barnet når de bodde sammen (68 prosent), enn når de delte likt på barneomsorgen (52 prosent) eller når far tok seg mest av det (35 prosent). På den andre siden var andelen hvor barnet har bodd fast hos far hele tiden etter bruddet høyere når det også var far som tok seg mest av barnet når de bodde sammen (20 prosent) enn når de tok seg av barnet like mye (5 prosent) eller når mor tok seg mest av det (3 prosent). Når de hadde delt omtrent likt på omsorgen for barnet når de bodde sammen, hadde de praktisert delt bosted for barnet hele tiden etter bruddet i 31 prosent av tilfellene, mot henholdsvis 24 prosent av tilfellene når far hadde tatt seg mest av barnet da de bodde sammen og 18 prosent av tilfellene når mor hadde tatt seg mest av det.

I ett av fem tilfeller (21 prosent) hadde barnet endret bo-ordning når det var far som hadde hovedansvaret for barnet før de flyttet fra hverandre. I en tredel av tilfellene (7 prosent av alle) hadde barnet flyttet fra mor til far, noe sjeldnere fra far til mor eller endret bo-ordningen fra delt bosted til at barnet bodde fast hos mor (4 prosent av alle i begge tilfeller).

Hvem som eventuelt beholdt den felles boligen, spiller også en viss rolle for hvilken bo-ordning de velger etter bruddet og hvor stabil denne er. I de tilfellene hvor mor beholdt boligen, var andelen hvor barnet fortsatte å bo fast hos mor hele tiden fram til intervjuet høyere (71 prosent), enn i de tilfellene hvor de delte den felles boligen (61 prosent) eller hvor far beholdt den (47 prosent). I de tilfellene hvor far beholdt boligen, var andelen hvor barnet bodde fast hos far hele tiden etter bruddet 7 prosent, mot 3 prosent når begge beholdt den felles boligen eller 2 prosent når mor beholdt den. Også andelen med delt bosted for barnet hele tiden siden bruddet var høyere når far hadde beholdt boligen (32 prosent) enn når begge eller bare mor hadde beholdt den, henholdsvis 24 og 18 prosent.

Bare en av fire foreldre (23 + 2 prosent) som oppgav at begge beholdt den felles boligen, hadde delt bosted for barnet på intervjuet. Hvis de som svarte at begge beholdt den felles boligen etter bruddet, faktisk bodde i samme bolig, kan dette tallet virke lavt. En del kan ha flyttet lenger fra hverandre siden den gangen, og dermed ha endret bo-ordningen for barnet. Dette gjelder 7 prosent av de tilfellene hvor begge beholdt den felles boligen. Det kan også være at en del ikke oppfattet spørsmålet om hvem som beholdt den felles boligen, som et spørsmål om hvem som bodde i boligen, men et spørsmål om hvem som eide boligen etter bruddet. Selv om mor bodde alene igjen med barnet i den felles boligen etter bruddet, kan far fortsatt ha hatt en eierandel i boligen. I en del slike tilfeller kan intervjupersonen ha svart at begge beholdt boligen etter bruddet. Det var relativt få tilfeller hvor det ble svart at begge beholdt den felles boligen etter bruddet (62 observasjoner). Tallene for denne gruppen er derfor usikre.

4. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet bo fast hos mor

4.1. Om hva tabellene viser

I kapittel 3 var vi først og fremst opptatt av å vise hvor mange som hadde stabile bo-ordninger, i den forstand at de ikke hadde endret bo-ordning for barnet etter bruddet mellom foreldrene og hvordan de med stabile bo-ordninger fordelte seg på de ulike stabile bo-ordningene. I noen grad kom vi også inn på hvem som hadde foretatt hvilke endringer i bo-ordningen etter bruddet. Tabellene 3.1 – 3.2 viste for eksempel hvor stor andel i de enkelte undergruppene som hadde endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos mor til en ordning hvor det bodde fast hos far, i prosent av alle foreldre i vedkommende gruppe.

I kapittel 4 skal vi se nærmere på dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos mor og undersøke i hvilke tilfeller denne bo-ordningen er blitt endret og hvilken bo-ordning som har kommet i stedet. I tabellene 4.1 – 4.3 har vi derfor beregnet andelen hvor barnet har bodd fast hos mor hele tiden, andelen hvor barnet på intervju-tidspunktet bodde hos far og andelen som på intervju-tidspunktet hadde delt bosted for barnet, *i prosent av alle som oppgav at barnet tidligere bodde hos mor*. I kapittel 5 og 6 skal vi ta utgangspunkt i alle foreldre som svarte at barnet tidligere bodde hos far (kapittel 5) og deretter de foreldrene som svarte at barnet tidligere hadde delt bosted (kapittel 6) og analysere dem på samme vis.

Først beskrives situasjonen for ulike grupper av fedre etter fedrenes bakgrunns-kjennetegn (tabell 4.1) og for ulike grupper av mødre etter mødrenes bakgrunns-kjennetegn (tabell 4.2). I tabell 4.3 beskrives så barnets nåværende bo-ordning for ulike grupper av foreldre etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen.

4.2. Hovedtrekk

Det er fortsatt slik at barna i de fleste tilfellene bor fast hos mor når foreldrene ikke bor sammen, selv om andelen med delt bosted har økt sterkt. Det at barnet bor fast hos mor er den mest stabile bo-ordningen i den forstand at andelen som hadde hatt samme bo-ordning hele tiden siden bruddet mellom foreldrene og fram til intervju-tidspunktet, var høyere blant dem som tidligere valgte å la barnet bo hos mor enn blant dem som valgte å la det bo hos far eller ha delt bosted for barnet (se kapittel 2 og 3).

Både fedrenes og mødrenes svar tyder på at det at barnet bor hos mor er den mest stabile bo-ordningen. Svarene fra fedrene og mødrene viser også omtrent samme mønster når det gjelder hvor mange som har bodd fast hos mor hele tiden og hvilke endringer som har funnet sted i bo-ordningen til dem som tidligere bodde hos mor, men senere har flyttet. Blant de foreldrene som svarte at barnet tidligere bodde fast hos mor, oppgav 92 prosent at barnet fortsatt bodde hos mor på intervju-tidspunktet. Det var like mange som hadde endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos mor til at det bodde fast hos far som fra mor til delt bosted (4 prosent) (tabell 2.5). Ifølge fedrene hadde 90 prosent av dem som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor, fortsatt samme bo-ordning på intervju-tidspunktet, mens 6 prosent hadde endret til delt bosted og 4 prosent til at barnet bodde fast hos far. Ifølge mødrene hadde 94 prosent av dem som tidligere hadde valgt å la barna bo fast hos mor, fortsatt samme bo-ordning på intervju-tidspunktet. Blant dem som hadde endret bo-ordning, var det like mange som på intervju-tidspunktet hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far, som at barnet hadde delt bosted.

4.3. Nærmere om ulike grupper av fedre

I tabell 4.1 tar vi utgangspunkt i de tilfellene hvor barnet tidligere bodde fast hos mor, og vi baserer oss på fedrenes svar. Tabellen viser hvem som på intervju-tidspunktet fortsatt hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor, hvem som har

endret bo-ordning og på intervjutidspunktet hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far og hvem som da hadde delt bosted for barnet.

Tabellen tyder på at det er en viss forskjell mellom de yngste og de eldste fedrene. Det at barnet bor fast hos mor framstår som en noe mer stabil bo-ordning blant de eldste fedrene enn blant de yngste. Blant dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor, hadde 10-11 prosent av dem under 35 år delt bosted for barnet på intervjutidspunktet, mot 3 prosent av dem i aldersgruppen 45 år og over. De to aldersgruppene under 35 år er små, henholdsvis 42 og 76 observasjoner, og tallene for hver av dem er derfor usikre.

Tabell 4.1. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	90	4	6	100	774
Intervjupersonens alder					
18-29 år	86	3	11	100	42
30-34 år	86	4	10	100	76
35-39 år	89	7	4	100	132
40-44 år	89	3	8	100	196
45 år +	93	4	3	100	328
Intervjupersonens utdanning					
Videregående/grunnskole	90	4	5	100	579
Universitet/høgskole 1-4 år	86	4	10	100	136
Universitet/høgskole 5 år +	93	5	2	100	39
Uoppgitt	96	-	4	100	20
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	89	5	6	100	650
Student/skoleelev	:	:	:	100	17
Arbeidsufør/pensjonist	95	4	2	100	51
Hjemmearbeidende	:	:	:	100	1
Arbeidsledig	98	-	2	100	41
Annet	:	:	:	100	12
Uoppgitt	:	:	:	100	2
Vanlig ukentlig arbeidstid					
-30 timer	93	2	5	100	39
31-40 timer	88	6	7	100	421
41 timer	90	3	7	100	186
Ikke yrkesaktiv	97	2	1	100	114
Uoppgitt	:	:	:	100	14
Landsdel for bosted					
Akershus og Oslo	91	4	5	100	146
Østlandet ellers	89	3	7	100	213
Agder og Rogaland	92	2	6	100	132
Vestlandet	90	7	3	100	102
Trøndelag	91	1	7	100	65
Nord-Norge	87	8	5	100	116
Samlivsstatus nå					
Gift	88	6	6	100	162
Samboer	83	6	11	100	156
Enslig	93	3	4	100	456
Intervjupersonens helse					
Utmerket	93	3	4	100	177
Meget god	89	4	7	100	259
God	87	5	8	100	188
Nokså god	94	4	2	100	96
Dårlig	90	7	4	100	50
Uoppgitt	:	:	:	100	4
Problemer med løpende utgifter					
Ofte	95	-	5	100	66
Av og til	93	1	5	100	96
En sjelden gang	91	4	4	100	124
Aldri	89	5	6	100	480
Uoppgitt	:	:	:	100	8

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Det er også forskjeller i hvor stabil ordningen med å la barnet bo hos mor er, for fedre med ulikt utdanningsnivå. Minst stabil synes denne bo-ordningen å være blant fedre med utdanning fra høgskole eller universitet tilsvarende 1-4 studieår. Andelen hvor barnet fortsatt bodde fast hos mor på intervjutidspunktet, er lavere i denne gruppen (86 prosent) enn blant dem med høyere og lavere utdanning (henholdsvis 93 og 90 prosent), og andelen hvor bo-ordningen er endret ved at barnet har flyttet fra mor til far er høyere (10 prosent, mot 2 og 5 prosent). Det er relativt få av fedrene i den høyeste utdanningsgruppen i del-utvalget (39 observasjoner), og tallene for denne gruppen er derfor usikre.

Andelen hvor barnet er blitt boende fast hos mor er høyere blant ikke yrkesaktive enn blant yrkesaktive fedre, henholdsvis 97 og 89 prosent, mens andelen hvor bo-ordningen er endret ved at barnet har flyttet fra mor til far eller hvor de har gått over til delt bosted for barnet, er høyest blant de yrkesaktive fedrene. Blant de yrkesaktive fedrene hvor barnet tidligere bodde fast hos mor, bodde barnet på intervjutidspunktet fast hos far i 5 prosent av tilfellene og hadde delt bosted i 6 prosent. Tilsvarende tall for ikke yrkesaktive fedre var 2 prosent fast hos far og 1 prosent med delt bosted.

Tabell 4.1 gir ikke grunnlag for å si at det er spesielt lav andel som blir boende hos mor i noen av gruppene av ikke yrkesaktive fedre. Til det er forskjellene mellom for eksempel arbeidsledige og arbeidsuføre/pensjonister for små og tallene for usikre. Det er få av dem i utvalget, henholdsvis 41 og 51 tilfeller.

Blant de yrkesaktive fedrene hvor barnet tidligere bodde fast hos mor, kan denne bo-ordningen se ut til å være mest stabil for fedre som arbeider deltid (30 timer eller mindre). I denne gruppen hadde 93 prosent fortsatt en ordning hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet. Blant fedre med lengre arbeidstid enn dette hadde 88-90 prosent fortsatt samme bo-ordning på intervjutidspunktet, mens 7 prosent hadde endret til delt bosted for barnet. Det er få deltidsarbeidende fedre, og tallene for denne gruppen er usikre.

Fedre som bor i Agder og Rogaland utmerker seg ved at ordningen hvor barnet bor fast hos mor, ser ut til å være høyest der (92 prosent), mens den er lavest i Nord-Norge (87 prosent). I Østlandet utenom Oslo og Akershus, i Agder og Rogaland og i Trøndelag har endringen av bo-ordning først og fremst endt i delt bosted for barnet, på Vestlandet utenom Rogaland og i Nord-Norge i en ordning hvor barnet bor fast hos far.

Fedre som var samboere på intervjutidspunktet og som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor, ser i større grad enn gifte og enslige ut til å ha endret bo-ordning. Det kan se ut til at det er noe flere blant dem som er samboende enn blant dem som er gifte eller enslige, som har gått fra en ordning hvor barnet bodde fast hos mor, til delt bosted for barnet, 11 prosent mot 6 prosent blant de gifte og 4 prosent blant de enslige.

Fedre med dårlig helse ser ikke ut til å ha endret bo-ordning fra en ordning hvor barnet bor fast hos mor i større grad enn fedre med mindre helseplager. I 90 prosent av de tilfellene hvor barnet tidligere bodde fast hos mor, hadde fedre med dårlig helse fortsatt samme bo-ordning på intervjutidspunktet. Dette tilsvarer gjennomsnittet for alle fedre. Tallene kan tyde på at en større andel av fedrene med dårlig helse enn andre fedre valgte å la barnet flytte til far (7 prosent) framfor å velge delt bosted for barnet (4 prosent).

Hvor stabil ordningen med at barnet bor fast hos mor er, ser ut til å variere med farens økonomiske situasjon. I de tilfellene hvor far ofte har problemer med løpende utgifter og barnet tidligere bodde fast hos mor, bor barnet fortsatt hos mor på intervjutidspunktet i 95 prosent av tilfellene, mot 89 prosent i de tilfellene hvor far aldri har hatt økonomiske problemer. Blant fedre med økonomiske problemer

består endringen oftest i at barnet får delt bosted, mens det blant fedre uten økonomiske problemer er omtrent like mange tilfeller hvor barnet på intervju-tidspunktet bor fast hos far, som at det har delt bosted. Det er få fedre med dårlig økonomi og få med dårlig helse i utvalget. Tall for disse gruppene er derfor usikre.

4.4. Nærmere om ulike grupper av mødre

Vi ser av tabell 4.2 at det bare er små forskjeller mellom ulike grupper av mødre etter alder og utdanning. Det å bo fast hos mor framstår som en svært stabil bo-ordning i alle grupper av mødre etter alder og utdanning, og i de tilfellene hvor bo-ordningen er blitt endret, er det omtrent like mange tilfeller hvor barnet på intervju-tidspunktet bor fast hos far som at barnet har delt bosted.

Tabell 4.2. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	94	3	3	100	963
Intervjupersonens alder					
18-29 år	95	2	3	100	95
30-34 år	92	3	5	100	108
35-39 år	95	3	2	100	184
40-44 år	94	3	3	100	279
45 år +	92	4	4	100	297
Intervjupersonens utdanning					
Videregående/grunnskole	93	3	3	100	579
Universitet/høgskole 1-4 år	95	2	3	100	320
Universitet/høgskole 5 år +	93	2	4	100	46
Uoppgitt	:	:	:	100	18
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	94	2	4	100	765
Student/skoleelev	94	3	3	100	72
Arbeidsufør/pensjonist	91	7	2	100	46
Hjemmearbeidende	:	:	:	100	12
Arbeidsledig	81	18	1	100	30
Annet	94	6	-	100	35
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Vanlig ukentlig arbeidstid					
-30 timer	96	2	3	100	187
31-40 timer	95	2	3	100	531
41 timer	90	3	8	100	77
Ikke yrkesaktiv	91	7	2	100	155
Uoppgitt	:	:	:	100	13
Landsdel for bosted					
Akershus og Oslo	93	4	3	100	185
Østlandet ellers	94	3	3	100	261
Agder og Rogaland	96	2	2	100	162
Vestlandet	94	4	3	100	149
Trøndelag	91	4	5	100	78
Nord-Norge	93	2	5	100	128
Samlivsstatus nå					
Gift	93	4	3	100	136
Samboer	92	2	6	100	162
Enslig	94	3	3	100	665
Intervjupersonens helse					
Utmerket	95	1	4	100	269
Meget god	95	3	3	100	248
God	93	3	4	100	239
Nokså god	94	4	3	100	145
Dårlig	88	11	1	100	59
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Problemer med løpende utgifter					
Ofte	88	11	1	100	89
Av og til	94	3	3	100	146
En sjelden gang	95	2	3	100	129
Aldri	94	2	4	100	482
Uoppgitt	94	2	5	100	117

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Andelen hvor barnet blir boende fast hos mor ser ut til å være noe lavere blant ikke yrkesaktive enn blant yrkesaktive mødre, henholdsvis 91 og 94 prosent, mens andelen hvor barnet har flyttet fra mor til far er noe høyere, 7 mot 2 prosent. Spesielt lav er andelen som blir boende hos mor blant arbeidsledige mødre (81 prosent). I denne gruppen har barnet flyttet fra mor til far i 18 prosent av tilfellene. Også blant arbeidsuføre/pensjonister er andelen hvor barnet har flyttet fra mor til far, relativt høy (7 prosent). Tallene for ikke yrkesaktive mødre er imidlertid usikre, spesielt for så små grupper som arbeidsledige og arbeidsuføre/pensjonister. Det er få av dem i utvalget, henholdsvis 30 og 46 observasjoner.

Blant de yrkesaktive mødrene som tidligere hadde barnet boende fast hos seg, har denne bo-ordningen vært minst stabil for mødre som arbeider mest (41timer +). I denne gruppen hadde 90 prosent fortsatt en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet, mens barnet i 8 prosent av tilfellene hadde delt bosted på intervjutidspunktet. Blant mødre med kortere arbeidstid enn dette hadde 96-95 prosent fortsatt en ordning hvor barnet bodde fast hos mor.

Det er bare små forskjeller mellom mødre etter hvor de bor i landet. Agder og Rogaland utmerker seg ved at ordningen hvor barnet bor fast hos mor, ser ut til å være noe mer stabil der enn i resten av landet. Blant mødre som tidligere hadde barnet boende fast hos seg, hadde 96 prosent av mødrene i Agder og Rogaland fortsatt samme bo-ordning på intervjutidspunktet, mot 91 prosent i for eksempel Trøndelag.

Mødrenes nåværende samlivsstatus ser ikke ut til å bety så mye for hvor stabil ordningen med at barnet bor fast hos mor er. Det kan se ut til at det er noe flere blant dem som er samboende, enn blant dem som er gifte eller enslige, som har gått fra en ordning hvor barnet har bodd fast hos mor, til delt bosted for barnet, 6 mot 3 prosent, men forskjellen er liten og ikke statistisk signifikant.

Mødre med dårlig helse eller økonomiske problemer og som tidligere hadde barnet boende fast hos seg, har i noe større grad enn mødre uten dårlig helse eller økonomiske problemer endret bo-ordning slik at barnet på intervjutidspunktet bodde fast hos far. Både i de tilfellene hvor mor ofte hadde problemer med løpende utgifter og i de tilfellene hvor mor opplevde sin helsesituasjon som dårlig, hadde barna i 11 prosent av tilfellene flyttet fra mor til far på intervjutidspunktet. Som for fedrene er også mødre med dårlig helse og mødre med økonomiske problemer små grupper, og tallene for disse gruppene er usikre.

4.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen

Tabell 4.3 tyder på at jo lengre tid det er siden bruddet mellom foreldrene, desto flere hadde endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos mor til at det bodde fast hos far, 7 prosent av dem med minst elleve år siden bruddet mellom foreldrene, mot 1 prosent blant dem med under to år siden bruddet. Dette er kanskje ikke så overraskende. De med lengst tid siden bruddet har jo hatt flere år på seg til å foreta slike endringer.

Det er lite eller ingen variasjon i andelen stabile bo-ordninger etter antall barn blant foreldre som tidligere lot barnet bo fast hos mor, men derimot noe variasjon etter barnets alder. Blant foreldre med barn i alderen 15 – 17 år og som tidligere hadde den ordningen at barnet bodde fast hos mor, hadde 90 prosent fortsatt samme ordning på intervjutidspunktet, mot 94 prosent blant dem med barn under fem år. Det var flere blant de eldste barna enn blant de yngste som hadde flyttet fra mor til far.

Når foreldrene på intervjutidspunktet bodde i gangavstand fra hverandre, var det flere av dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor, som

på intervjutidspunktet hadde delt bosted for barnet, enn blant dem med lengre reisetid mellom foreldrene, 10 prosent mot 4 prosent eller mindre. Samtidig er andelen av tilfellene hvor barnet hadde flyttet fra mor til far høyere blant dem som bodde lengst fra hverandre, 7 mot 1 - 2 prosent.

Tabell 4.3 gir ikke grunnlag for å si at det er en sammenheng mellom graden av konflikt mellom foreldrene og stabiliteten i bo-ordningen blant dem som tidligere valgte å la barnet bo hos mor. Andelen hvor barnet fortsatt bodde hos mor på intervjutidspunktet var 93 prosent blant dem som opplevde stor grad av konflikt og 94 prosent blant dem som ikke opplevde noen konflikt i det hele tatt.

Tabell 4.3. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	92	4	4	100	1737
Intervjupersonens kjønn					
Far	90	4	6	100	774
Mor	94	3	3	100	963
Tid siden samlivsbrudd					
Under 2 år	94	1	5	100	161
2-4 år	95	2	3	100	405
5-7 år	91	3	6	100	366
8-10 år	92	4	5	100	329
11 år +	89	7	4	100	454
Uoppgitt	96	4	-	100	22
Samlivsstatus ved samlivsbrudd					
Gift med barnets andre forelder	90	5	5	100	613
Samboer med barnets andre forelder	93	3	4	100	808
Har aldri bodd sammen	92	4	4	100	280
Uoppgitt	97	-	3	100	36
Antall barn i relasjonen					
1 barn	91	4	4	100	1195
2 barn	93	2	4	100	479
3 barn +	93	4	4	100	63
Yngste barns alder					
0 - 4 år	94	2	4	100	204
5 - 9 år	93	2	4	100	398
10 - 14 år	92	3	5	100	656
15 år +	90	6	4	100	479
Reisetid mellom foreldrenes bosteder					
Gangavstand	89	1	10	100	352
Mindre enn 1/2 time, men ikke gangavstand ..	93	2	4	100	783
Mer enn 1/2 time, under 2 1/2 time	91	7	2	100	327
2 1/2 time eller mer	93	7	0	100	247
Uoppgitt	94	6	-	100	28
Konflikt med tidligere partner					
I stor grad	93	4	3	100	289
Til en viss grad	91	5	4	100	329
I liten grad	90	3	7	100	524
Ikke i det hele tatt	94	2	4	100	549
Uoppgitt	89	11	-	100	46
Tok seg mest av barnet før brudd					
Mor	92	3	4	100	885
Like mye	92	3	5	100	510
Far	78	15	7	100	57
Bodde ikke sammen	92	4	4	100	280
Uoppgitt	:	:	:	100	5
Beholdt felles bolig ved brudd					
Far	91	4	5	100	530
Mor	91	4	5	100	681
Begge	94	3	4	100	41
Ingen	95	3	3	100	202
Bodde ikke sammen	92	4	4	100	280
Uoppgitt	:	:	:	100	3

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Derimot kan det se ut til at andelen der barnet har bodd stabilt fast hos mor, varierer etter hvem av foreldrene som tok seg mest av barnet da de bodde sammen. Det er først og fremst de tilfellene hvor far tok seg mest av barnet før bruddet mellom foreldrene, som skiller seg ut. På intervjutidspunktet hadde 78 prosent av foreldrene i denne gruppen fortsatt samme bo-ordning (barnet bodde fast hos mor), mens 15 prosent hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far og 7 prosent hadde delt bosted for barnet. De tilsvarende tallene for de tilfellene hvor mor hadde hatt hovedansvaret for barnet mens foreldrene bodde sammen og hvor det tidligere bodde hos mor, er 92 prosent (hos mor), 3 prosent (hos far) og 4 prosent (delt bosted).

Det ser ikke ut til at stabiliteten i bo-ordningen hvor barnet bor hos mor varierer nevneverdig etter hvem av foreldrene som beholdt den felles boligen ved bruddet. Enten det var mor eller far som beholdt boligen, så hadde 91 prosent fortsatt samme bo-ordning (barnet bor fast hos mor) på intervjutidspunktet, mens andelen der barnet bodde fast hos far var 4 prosent og andelen med delt bosted for barnet 5 prosent. I de tilfellene hvor foreldrene sammen beholdt den felles boligen og barnet først bodde fast hos mor, hadde 94 prosent av foreldrene fortsatt den samme bo-ordningen på intervjutidspunktet.

Vi har tidligere (kapittel 3.5) vært inne på at noen av dem som har svart at begge beholdt den felles boligen, kan ha ment at begge fortsatt hadde eierinteresser i boligen, ikke at begge fortsatte å bo i boligen, slik spørsmålet var intendert. Tallene for denne gruppen er derfor vanskelige å tolke. I tillegg er dette en liten gruppe. Tallene er derfor usikre.

5. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet bo fast hos far

5.1. Om hva tabellene viser

I kapittel 4 så vi nærmere på dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos mor og undersøkte hvem som hadde endret bo-ordning og hvilken bo-ordning de hadde endret til. I dette kapitlet skal vi gjøre det samme for dem som først valgte å la barnet bo fast hos far. I tabellene 5.1 – 5.3 har vi derfor beregnet andelen hvor barnet fortsatt bodde fast hos far, andelen hvor barnet bodde fast hos mor og andelen hvor barnet hadde delt bosted på intervjutidspunktet, *i prosent av alle som oppgav at barnet tidligere bodde hos far*.

Først beskrives situasjonen for ulike grupper av fedre etter fedrenes bakgrunns-kjennetegn (tabell 5.1) og av ulike grupper av mødre etter mødrenes bakgrunns-kjennetegn (tabell 5.2). I tabell 5.3 beskrives så barnets nåværende bo-ordning for ulike grupper av foreldre etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen.

Siden det var svært få foreldre som tidligere valgte å la barna bo fast hos far, bare ca. 6 prosent (4 + 1 + 1 prosent; se tabell 3.3) eller 103 fedre og 56 mødre i vårt utvalg (se tabell 5.1 og 5.2) er det vanskelig å trekke noen sikre konklusjoner på grunnlag av tabellene i dette kapitlet. Vi har vært nødt til å slå sammen mange kategorier, for i det hele tatt å kunne vise noen tall for denne gruppen. Vi har for eksempel slått sammen de fire aldersgruppene i tabellene 3.1, 3.2, 4.1 og 4.2 til to aldersgrupper i tabell 5.1 og 5.2, "Under 40 år" og "40 år +". Likevel blir det ide fleste tilfeller så få observasjoner i hver undergruppe av foreldre, at tallene må tolkes med største forsiktighet. De er svært usikre, spesielt gjelder det i tabell 5.2 der vi baserer oss på 53 observasjoner (mødre).

5.2. Hovedtrekk

Andelen foreldre som velger å la barnet bo fast hos far når foreldrene selv skiller lag, har vært stabilt gjennom de siste årene, mens andelen hvor barnet bor fast hos mor har gått ned og andelen med delt bosted for barnet har økt. Fortsatt var det bare 8 prosent som i 2012 hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far (tabell 2.3). Dette er også den minst stabile bo-ordningen i den forstand at andelen som hadde hatt samme bo-ordning hele tiden siden bruddet mellom foreldrene og fram til intervjutidspunktet, var lavere blant dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos far enn blant dem som valgte å la det bo fast hos mor eller å ha delt bosted for barnet (se kapittel 2 og 3).

Fedrene og mødrene er ikke helt enige om hvor stabil denne bo-ordningen (det å bo hos far) er, men de er enige om at de aller fleste som tidligere valgte å la barnet bo hos far, har den samme bo-ordningen på intervjutidspunktet, 71 prosent ifølge fedrenes svar og 80 prosent ifølge mødrenes (se tabell 2.5). Det var flere fedre med barn som tidligere bodde fast hos dem, som svarte at barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet (19 prosent), enn det var mødre som gav uttrykk for at barn som tidligere bodde fast hos far, hadde flyttet hjem til henne og bodde der på intervjutidspunktet (11 prosent).

5.3. Nærmere om ulike grupper av fedre

I tabell 5.1 tar vi utgangspunkt i de tilfellene hvor barnet tidligere bodde fast hos far, og vi baserer oss på fedrenes egne svar. Tabellen viser andelen som på intervjutidspunktet fortsatt hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far, hvem som hadde endret bo-ordning og på intervjutidspunktet hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor og hvem som da hadde delt bosted for barnet.

Tabell 5.1. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	19	71	11	100	103
Intervjupersonens alder					
Under 40 år	12	65	24	100	25
40 år +	21	73	6	100	78
Intervjupersonens utdanning					
Videregående/grunnskole	16	72	12	100	70
Universitet/høgskole	25	68	7	100	33
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	16	74	10	100	91
Ikke yrkesaktiv	:	:	:	100	12
Vanlig ukentlig arbeidstid					
Deltid/ikke i arbeid	:	:	:	100	16
Fulltid eller mer	16	75	9	100	86
Uoppgitt	:	:	:	100	1
Landsdel for bosted					
Østlandet med Oslo	24	65	11	100	47
Resten av landet	14	75	10	100	56
Samlivsstatus nå					
Gift/samboer	25	67	8	100	34
Enslig	16	72	12	100	69
Intervjupersonens helse					
Utmerket/meget god	19	71	9	100	66
God/nokså god/dårlig	18	70	13	100	37
Problemer med løpende utgifter					
Ja	20	71	9	100	26
Nei	19	71	10	100	68
Uoppgitt	:	:	:	100	9

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Tabellen kan tyde på at det er en viss forskjell mellom fedre under og over 40 år. Det å bo fast hos far framstår som en noe mer stabil bo-ordning blant fedre i aldersgruppen 40 år og over, enn blant dem under 40 år. Blant dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far, hadde 73 prosent av dem 40 år og over fortsatt samme bo-ordning på intervjutidspunktet, mot 65 prosent blant dem under 40 år. Det var langt flere blant fedre under 40 år enn blant dem 40 år og over, og hvor barnet tidligere bodde fast hos far, som på intervjutidspunktet hadde delt bosted for barnet, 24 mot 6 prosent. Tallene, spesielt for gruppen under 40 år, er usikre.

Blant fedrene som tidligere valgte å la barnet bo fast hos far, var det en høyere andel av dem med høyere utdanning enn blant dem med lavere utdanning, hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet, henholdsvis 25 og 16 prosent. Tallene er usikre, særlig for dem med utdanning på universitets- og høgskolenivå.

Vi har også forsøkt å skille mellom yrkesaktive og ikke yrkesaktive fedre, men får da for få observasjoner i den siste gruppen (12 fedre) til at vi kan gi tall for dem.³ Det samme skjer når vi forsøker å dele inn delutvalget etter fedrenes arbeidstid. Vi får for få som arbeider mindre enn full tid, selv om vi også regner de ikke yrkesaktive inn i denne gruppen. Vi får 16 fedre i gruppen "Deltid/ikke i arbeid", og det er for lite til å kunne prosenttuere (se note 3).

Fedre som tidligere hadde barnet boende fast hos seg og som bor på Østlandet, hadde en noe mindre stabil bo-ordning enn dem som bodde andre steder i landet. Mens 65 prosent av fedrene som bodde på Østlandet fortsatt hadde samme bo-ordning (bor hos far) på intervjutidspunktet, gjaldt dette 75 prosent av dem som bodde i landet for øvrig. Blant dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far og hvor far bodde på Østlandet, hadde 24 prosent endret bo-

³ Vi anser det ikke forsvarlig å prosenttuere på basis av N mindre enn 20 (se avsnitt 1.5).

ordning ved at barnet flyttet fra far til mor, mot 14 prosent i resten av landet. Tallene er usikre for begge grupper.

Tabellen kan tyde på at fedre som hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos dem og som på intervjutidspunktet var gifte eller samboende (med en annen kvinne), i større grad enn dem som på intervjutidspunktet var enslige, hadde endret bo-ordning ved at barnet flyttet fra far til mor, 25 mot 16 prosent. Gruppen som er gifte eller samboende er imidlertid liten (34 fedre), og tallene for denne gruppen derfor svært usikre.

Tallene i tabell 5.1 gir ikke grunnlag for å si at stabiliteten i en bo-ordning hvor barnet bor hos far, varierer med farens helse eller eventuelle økonomiske problemer.

5.4. Nærmere om ulike grupper av mødre

I tabell 5.2 tar vi, som i tabell 5.1, utgangspunkt i de tilfellene hvor barnet etter bruddet bodde fast hos far, men i tabell 5.2 baserer vi oss på mødrenes svar, både når det gjelder hvem barnet tidligere bodde fast hos og hvordan den tidligere bo-ordningen eventuelt ble endret. Tabellen viser andelen som på intervjutidspunktet fortsatt hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far, hvem som på intervjutidspunktet hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor og hvem som på intervjutidspunktet hadde delt bosted for barnet. Siden avgrensningen av underutvalget denne gangen baserer seg på mødrenes svar, og mødrene sjeldnere enn fedrene gav uttrykk for at barnet tidligere bodde hos far (se tabell 2.5), er tabell 5.2 basert på langt færre observasjoner enn tabell 5.1, 53 mot 103 observasjoner. Det betyr at tallene i tabell 5.2 er enda mer usikre enn tallene i tabell 5.1.

I den grad det er forskjell mellom de yngre og de eldre mødre, er det heller blant de yngste at andelen som har hatt samme bo-ordning (barnet bor fast hos far) hele tiden, er høyest. Tallene er, som tidligere nevnt, svært usikre.

Det har ikke vært mulig å gi tall for mødre med lav utdanning eller for ikke yrkesaktive mødre. Derimot kan vi gi tall for mødre som arbeider minst full tid på den ene siden og mødre som arbeider deltid eller er ikke yrkesaktive på den andre siden. Tabell 5.2 kan tyde på at det er blant de mødre som jobber mest, at flest hadde endret bo-ordning, slik at de på intervjutidspunktet hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor. Tallene er imidlertid usikre.

Mødre som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far og som på intervjutidspunktet bodde på Østlandet, synes å ha hatt en noe mindre stabil bo-ordning enn dem som bodde andre steder i landet. Mens 75 prosent av mødre som bodde på Østlandet gav uttrykk for at de fortsatt hadde samme bo-ordning (barnet bor fast hos far) på intervjutidspunktet, gjaldt dette 86 prosent av dem som bodde i landet for øvrig. Blant dem som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far og hvor far på intervjutidspunktet bodde på Østlandet, hadde 14 prosent endret bo-ordning ved at barnet flyttet fra far til mor, mot 7 prosent i resten av landet. Tallene er, som nevnt, usikre, men stemmer overens med fedrenes svar.

Svarene fra mor kan tyde på at barnet i større grad blir boende fast hos far når mor er enslig enn når hun er gift eller samboende med en ny/annen mann. Riktignok er det ikke mange nok mødre i delutvalget til at vi kan gi tall for dem som på intervjutidspunktet bodde sammen med en annen (ny) mann, men vi ser at det er flere blant de enslige mødre som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bor fast hos far, enn blant alle mødre som tidligere hadde en slik bo-ordning, 90 mot 80 prosent. Igjen må vi minne om at tallene i tabell 5.2 er usikre.

Som vi har sett, har vi ikke noe holdepunkt for å si at stabiliteten i bo-ordningen hvor barnet bor hos far, varierer med farens helse (se avsnitt 5.2). Derimot kan det se ut til at den varierer med mors helse. I de tilfellene hvor mors helse er utmerket

eller meget god, oppgav 88 prosent av mødrene som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde hos far, at barnet fortsatt bodde hos far på intervju-tidspunktet. Blant dem som ikke hadde så god helse, var andelen bare 70 prosent. Tallene er svært usikre.

Det ser ikke ut til at mors økonomiske situasjon har noen særlig betydning for hvor stabil en bo-ordning hvor barnet bor fast hos far, er, verken ifølge mødrenes eller fedrenes svar (tabell 5.2, jf. tabell 5.1).

Tabell 5.2. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	11	80	9	100	53
Intervju-personens alder					
Under 40 år	9	83	8	100	22
40 år +	13	77	10	100	31
Intervju-personens utdanning					
Videregående/grunnskole	6	84	10	100	36
Universitet/høgskole	:	:	:	100	17
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	14	77	8	100	35
Ikke yrkesaktiv	:	:	:	100	18
Vanlig ukentlig arbeidstid					
Deltid/ikke i arbeid	3	84	12	100	25
Fulltid eller mer	18	76	6	100	28
Landsdel for bosted					
Østlandet med Oslo	14	75	11	100	28
Resten av landet	7	86	7	100	25
Samlivsstatus nå					
Gift/samboer	:	:	:	100	16
Enslig	2	90	8	100	37
Intervju-personens helse					
Utmerket/meget god	9	88	3	100	30
God/nokså god/dårlig	13	70	17	100	23
Problemer med løpende utgifter					
Ja	16	76	8	100	23
Nei	7	83	10	100	30

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

5.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen

I tabell 5.3 har vi slått sammen del-utvalgene av fedre (103 tilfeller) i tabell 5.1 og av mødre (53 tilfeller) i tabell 5.2 som oppgir at barnet tidligere bodde fast hos far, til et utvalg av 156 foreldre. Fortsatt er det snakk om et relativt lite delutvalg, og tallene i tabell 5.3 må tolkes med forsiktighet.

Tabell 5.3 kan tyde på at jo lengre tid siden bruddet mellom foreldrene, desto flere hadde endret bo-ordning fra at barnet bodde fast hos far til at det bodde fast hos mor eller hadde delt bosted. Blant dem med mindre enn fem år siden bruddet hadde 85 prosent fortsatt samme bo-ordning (barnet bor fast hos far) på intervju-tidspunktet. I 9 prosent av tilfellene hadde barnet flyttet hjem til mor og i 6 prosent hadde det delt bosted. Blant dem med minst fem år siden bruddet var de tilsvarende tallene 66 prosent hos far, 21 prosent hos mor og 14 prosent delt bosted. Som vi har vært inne på tidligere, er det kanskje ikke så overraskende at andelen som har endret bo-ordning er størst blant de foreldrene hvor det har gått flest år siden bruddet. Eksponeringstiden, det vil si den tiden hvor bo-ordningen er utsatt for de påvirkninger som kan føre til at ordningen endres, er jo lengre, desto lengre tid siden bruddet.

Tabell 5.3 kan også tyde på at tidligere samboere i noe større grad enn tidligere gifte opplever at en ordning hvor barnet tidligere bodde fast hos far, etter en tid endres til delt bosted for barnet. Blant foreldre hvor barnet tidligere bodde fast hos

far, hadde 15 prosent av samboerne delt bosted på intervjutidspunktet, mot 7 prosent av de gifte. Tallene er, som tidligere nevnt, usikre.

En bo-ordning hvor barnet bor fast hos far, kan se ut til å være mer stabil, desto flere barn foreldrene har sammen. Blant dem med bare ett felles barn bodde fortsatt barnet fast hos far på intervjutidspunktet i 69 prosent av tilfellene, mot 81 prosent av tilfellene hvor de hadde flere enn ett barn. Barnets alder ser også ut til å bety noe. Jo eldre barnet er, desto større sjanse for at bo-ordningen er endret og at barnet har flyttet hjem til mor på intervjutidspunktet. Blant dem med barn under ti år, hadde 10 prosent av dem som tidligere hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos far, på intervjutidspunktet en ordning hvor det bodde fast hos mor. Blant dem med barn ti år eller eldre var den tilsvarende andelen 19 prosent. Også disse tallene er usikre.

Tabell 5.3. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	16	74	10	100	156
Intervjupersonens kjønn					
Far	19	71	11	100	103
Mor	11	80	9	100	53
Tid siden samlivsbrudd					
Under 5 år	9	85	6	100	70
5 år +	21	66	14	100	84
Uoppgitt	:	:	:	100	2
Samlivsstatus ved samlivsbrudd					
Gift med barnets andre forelder	18	75	7	100	89
Samboer med barnets andre forelder	15	70	15	100	63
Har aldri bodd sammen	:	:	:	100	1
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Antall barn i relasjonen					
1 barn	18	69	12	100	93
2 barn +	13	81	7	100	63
Yngste barns alder					
Under 10 år	10	77	13	100	47
10 år +	19	72	9	100	109
Reisetid mellom foreldrenes bosteder					
Gangavstand	13	71	16	100	48
Mindre enn 1/2 time, men ikke gangavstand	8	80	12	100	60
Mer enn 1/2 time	29	69	2	100	47
Uoppgitt	:	:	:	100	1
Konflikt med tidligere partner					
I stor/til en viss grad	29	66	4	100	47
I liten grad	11	76	13	100	51
Ikke i det hele tatt	6	82	12	100	55
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Tok seg mest av barnet før brudd					
Mor	12	73	14	100	55
Like mye	19	71	10	100	66
Far	17	80	3	100	34
Bodde ikke sammen	:	:	:	100	1
Far beholdt felles bolig ved brudd					
Ja	17	72	11	100	108
Nei	14	78	8	100	48

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

En bo-ordning hvor barnet bor fast hos far, ser ut til å være mer stabil når foreldrene bor lenger fra hverandre enn gangavstand, men likevel ikke så langt fra hverandre som en halv times reisetid eller mer. Blant foreldre som bor mindre enn en halv times reise fra hverandre, men likevel ikke i gangavstand og som tidligere hadde en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos far, bodde fortsatt barnet hos far på intervjutidspunktet i 80 prosent av tilfellene. Blant dem som bodde nærmere hverandre (gangavstand) eller lenger fra hverandre, var det færre tilfeller hvor barnet fortsatt bodde fast hos far, henholdsvis 71 og 69 prosent. Blant dem som bodde i gangavstand fra hverandre, var andelen hvor barnet bodde fast hos mor på

intervjutidspunktet omtrent den samme som andelen med delt bosted for barnet (13 og 16 prosent). Blant dem med lengst reisetid mellom foreldrene var det så å si ingen med delt bosted for barnet på intervjutidspunktet (2 prosent). I de fleste tilfellene hvor bo-ordningen var endret, hadde barnet flyttet hjem til mor. Tallene er usikre.

Jo mindre konflikt det er mellom foreldrene, desto mer stabil synes en bo-ordning hvor barnet bor fast hos far, å være. Blant foreldre hvor det ikke var noen konflikt og hvor barnet tidligere bodde fast hos far, bodde det fortsatt hos far på intervjutidspunktet i svært mange tilfeller (82 prosent). Blant dem som svarte at det var konflikt med tidligere partner ”i stor grad” eller ”til en viss grad”, hadde bare 66 prosent den opprinnelige bo-ordningen (hos far) på intervjutidspunktet. Blant dem med størst konflikt hadde barnet i de fleste tilfellene flyttet hjem til mor (29 prosent), men blant dem uten konflikt var det flere som valgte delt bosted for barnet (12 prosent).

Andelen hvor barnet blir boende fast hos far, ser ut til å være noe høyere i de tilfellene hvor far også tok seg mest av barnet før bruddet, 80 prosent mot 73 prosent når mor tok seg mest av det og 71 prosent når de tok seg like mye av det. Når det var mor som hadde tatt seg mest av barnet før bruddet, var det omtrent like mange tilfeller hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet, som at barnet hadde delt bosted, henholdsvis 12 og 14 prosent. Når far hadde tatt seg mest av barnet før bruddet, var det flere tilfeller hvor barnet på intervjutidspunktet bodde fast hos mor (17 prosent) enn hvor det hadde delt bosted (3 prosent). Tallene er, som tidligere nevnt, usikre.

Det ser ikke ut til at en bo-ordning hvor barnet bor fast hos far er mer stabil når far beholder den felles boligen ved bruddet (enten alene eller sammen med mor) enn når far ikke beholder den. I 72 prosent av tilfellene hvor far beholder boligen og barnet tidligere bodde hos ham, bodde barnet fortsatt hos far på intervjutidspunktet, mot 78 prosent av tilfellene når far ikke beholder den felles boligen. Tallene er usikre.

6. Nærmere om stabiliteten i bo-ordningen blant dem som først velger å la barnet ha delt bosted

6.1. Om hva tabellene viser

I de to foregående kapitlene så vi nærmere på dem som tidligere hadde en bo-ordning hvor bodde fast hos mor (kapittel 4) og far (kapittel 5) og undersøkte hvem som hadde endret bo-ordning og hvilken bo-ordning den var blitt erstattet med. I dette kapitlet skal vi gjøre det samme for dem som tidligere valgte å la barnet bo like mye hos far som hos mor (delt bosted). I tabellene 6.1 – 6.3 har vi derfor beregnet andelen som på intervjutidspunktet fortsatt bodde fast hos far, andelen som på intervjutidspunktet bodde fast hos mor og andelen som hadde delt bosted for barnet, *i prosent av alle som oppgav at barnet tidligere hadde delt bosted*.

Som i de to foregående kapitlene, beskrives først situasjonen for ulike grupper av fedre etter fedrenes bakgrunnskjennetegn (tabell 6.1) og for ulike grupper av mødre etter mødrenes bakgrunnskjennetegn (tabell 6.2). I tabell 6.3 beskrives så barnets nåværende bo-ordning for ulike grupper av foreldre etter kjennetegn ved foreldrerelasjonen.

Det var langt flere foreldre som tidligere valgte å la barna ha delt bosted, 25 prosent (21 + 3 + 1 prosent; se tabell 3.3) enn som valgte å la barnet bo fast hos far (6 prosent; se avsnitt 5.1), men færre enn dem som valgte å la barnet bo fast hos mor (68 prosent). Del-utvalget av dem som rapporterte at barnet tidligere hadde delt bosted består av 368 fedre (tabell 6.1), 311 mødre (tabell 6.2) og 679 foreldre (se tabell 6.3). Vi har valgt å slå sammen mange kategorier, like mange som i tabellene 5.1 – 5.3. Siden utvalgene i tabellene 6.1 – 6.3 er større enn i tabellene 5.1 – 5.3, er ikke tallene i kapittel 6 like usikre som tallene i kapittel 5.

6.2. Hovedtrekk

Andelen foreldre med delt bosted for barnet har økt sterkt i løpet av de 10 – 15 siste årene. I 2002 hadde 8 prosent av foreldrene som ikke bodde sammen, delt bosted, i 2012 var det 25 prosent (tabell 2.3). Dette er en mindre stabil bo-ordning enn å la barnet bo fast hos mor, men mer stabil enn å la barnet bo fast hos far, i den forstand at andelen som hadde hatt samme bo-ordning hele tiden siden bruddet mellom foreldrene og fram til intervjutidspunktet, var lavere blant dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos far enn blant dem som valgte delt bosted for barnet, og lavere for dem med delt bosted enn blant dem som tidligere valgte å la barnet bo fast hos mor (se kapittel 2 og 3).

Fedrene og mødrene er ikke helt enige om hvor stabil denne bo-ordningen (det å ha delt bosted) er, men de er enige om at de aller fleste som tidligere valgte å la barnet ha delt bosted, ikke har en annen bo-ordning på intervjutidspunktet, henholdsvis 85 prosent ifølge fedrenes svar og 80 prosent ifølge mødrenes (se tabell 6.3). De var også enige om at i de fleste tilfellene hvor barnet ikke lenger hadde delt bosted på intervjutidspunktet, så bodde barnet da hos far, 11 prosent ifølge fedrene, 14 prosent ifølge mødrene.

6.3. Nærmere om ulike grupper av fedre

I tabell 6.1 baserer vi oss på fedrenes svar når vi skal beskrive hvilke endringer i bo-ordningen som (eventuelt) har skjedd i de tilfellene hvor foreldrene tidligere var enige om at barnet skulle ha delt bosted. Tabellen viser andelen i ulike undergrupper av fedre som oppgav at de på intervjutidspunktet fortsatt hadde delt bosted for barnet, og hvem som oppgav at de hadde endret bo-ordning, slik at barnet på intervjutidspunktet bodde fast hos mor eller hos far.

Det kan se ut til at det er noe flere som har endret bo-ordning og ikke lenger har delt bosted for barnet blant fedre 40 år eller eldre enn blant dem under 40 år

(henholdsvis 83 og 88 prosent). Noe flere av de eldre fedrene enn av de yngre hadde en ordning hvor barnet bodde fast hos mor på intervju tidspunktet, 12 mot 7 prosent. Tallene for den yngste gruppen er usikre. Det ser ikke ut til å være noen forskjeller mellom fedre med høyere utdanning og dem som ikke har høyere utdanning.

Tabell 6.1. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	11	5	85	100	368
Intervjupersonens alder					
Under 40 år	7	5	88	100	88
40 år +	12	5	83	100	280
Intervjupersonens utdanning					
Videregående/grunnskole	10	5	85	100	241
Universitet/høgskole	11	3	86	100	121
Uoppgitt	:	:	:	100	6
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	9	5	86	100	336
Ikke yrkesaktiv	29	7	64	100	27
Uoppgitt	:	:	:	100	5
Vanlig ukentlig arbeidstid					
Deltid/ikke i arbeid	23	5	73	100	39
Fulltid eller mer	9	5	86	100	323
Uoppgitt	:	:	:	100	6
Landsdel for bosted					
Østlandet med Oslo	12	6	82	100	183
Resten av landet	10	3	87	100	185
Samlivsstatus nå					
Gift/samboer	13	7	80	100	119
Enslig	10	4	87	100	249
Intervjupersonens helse					
Utmerket/meget god	8	5	87	100	249
God/nokså god/dårlig	16	4	80	100	119
Problemer med løpende utgifter					
Ja	10	7	83	100	97
Nei	11	4	85	100	255
Uoppgitt	:	:	:	100	16

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Tabell 6.1 tyder på at blant fedre som tidligere hadde delt bosted for barnet, var andelen som fortsatt hadde delt bosted på intervju tidspunktet høyere blant yrkesaktive enn blant ikke yrkesaktive (henholdsvis 86 og 64 prosent) og høyere blant dem som arbeidet minst full tid enn blant dem som arbeidet mindre enn det, henholdsvis 86 og 73 prosent. Det var flere tilfeller hvor barnet på intervju tidspunktet bodde fast hos mor blant de ikke yrkesaktive og blant dem som arbeidet deltid, enn blant de yrkesaktive som arbeidet fulltid eller mer. I alle grupper av yrkesaktive fedre var det likevel flere tilfeller hvor barnet bodde fast hos mor på intervju tidspunktet enn tilfeller hvor det bodde hos far. Det er få ikke yrkesaktive fedre og få deltidsarbeidende fedre i del-utvalget, og tallene for disse gruppene er derfor usikre.

Fedrenes svar tyder på at en ordning med delt bosted er mer stabil blant fedre bosatt på Østlandet (inklusive Oslo) enn blant fedre som er bosatt i landet forøvrig. På Østlandet hadde 82 prosent av de fedrene som tidligere hadde delt bosted, endret bo-ordning på intervju tidspunktet, mot 87 prosent av dem i landet for øvrig.

Tabell 6.1 tyder også på at av de tilfellene hvor barnet tidligere hadde delt bosted, var andelen som ikke hadde endret bo-ordningen, høyere blant fedre som var enslige på intervju tidspunktet, enn blant fedre som bodde sammen med (ny) partner, henholdsvis 87 og 80 prosent. Det var færre tilfeller blant de enslige fedrene enn blant dem som var gift eller samboere, hvor barnet på intervju tidspunktet bodde fast hos mor, 11 mot 20 prosent.

Farens helse ser også ut til å bety noe for om barnet skal bli boende i delt bosted eller flytte fast hjem til mor, og det ser ut til at ordningen med delt bosted er mest stabil blant fedre med best helse. Ifølge fedrene hadde 87 prosent av dem som tidligere hadde delt bosted for barnet og som hadde best helse, fortsatt delt bosted på intervjutidspunktet, mot 80 prosent av dem med dårligere helse. Det var flere blant dem med dårlig helse enn blant dem med bedre helse som på intervjutidspunktet bodde fast hos mor, 16 mot 11 prosentpoeng. Fedrenes økonomiske situasjon, målt ved hvem som har problemer med løpende utgifter eller ikke, ser ikke ut til å bety så mye.

6.4. Nærmere om ulike grupper av mødre

I tabell 6.2 baserer vi oss på mødrenes svar når vi skal beskrive hvilke endringer som (eventuelt) har skjedd i de tilfellene hvor barnet tidligere hadde delt bosted. Tabellen viser andelen i ulike undergrupper av mødre som på intervjutidspunktet fortsatt hadde delt bosted, hvem som har endret bosted slik at barnet på intervjutidspunktet bodde fast hos mor eller hos far.

Det er noe færre mødre under 40 år enn i gruppen 40 år og over som rapporterer at bo-ordningen for barnet er endret fra delt bosted til at barnet bor fast hos mor, henholdsvis 18 og 12 prosent av dem som tidligere hadde delt bosted. Dette oppveies delvis av at det er noe flere tilfeller hvor barna bodde fast hos far blant de eldste mødrene, slik at forskjellen i andelen som fortsatt hadde delt bosted for barnet på intervjutidspunktet likevel ikke blir særlig stor.

Slik er det også når vi sammenligner mødre med og uten høyere utdanning. Blant mødrene som tidligere hadde delt bosted for barnet, var det flere blant dem med høyere enn blant dem med lavere utdanning som på intervjutidspunktet fortsatt bodde fast hos mor, men flere blant dem med lavere enn blant dem med høyere utdanning som på intervjutidspunktet bodde fast hos far. Andelen som fortsatt hadde delt bosted for barnet på intervjutidspunktet, var dermed nokså lik for mødre med og uten utdanning på universitets- og høgskolenivå. Ordningen med delt bosted ser altså ut til å være omtrent like stabil, enten mor har høyere utdanning eller ikke.

Blant mødre som tidligere hadde delt bosted for barnet og som var yrkesaktive på intervjutidspunktet, er det en noe høyere andel enn blant dem som ikke var yrkesaktive, som fortsatt hadde delt bosted på intervjutidspunktet, 81 mot 75 prosent. Det er færre tilfeller blant de yrkesaktive mødrene enn blant de ikke yrkesaktive, hvor bo-ordningen ble endret fra delt bosted for barnet til at barnet bodde fast hos far, 5 mot 12 prosent. Det var få ikke yrkesaktive mødre i dette delutvalget, og tallene for denne gruppen dermed usikre.

Når vi slår sammen de ikke yrkesaktive mødrene med de mødrene som arbeider deltid og sammenligner dem med de mødrene som arbeider fulltid eller mer, ser det ut til at ordningen med delt bosted er mer stabil desto mer mor arbeider. Selv om vi slår sammen ikke yrkesaktive og deltidsarbeidende mødre, er denne gruppen fortsatt liten (70 observasjoner) og tallene derfor usikre.

Fedrenes svar tyder, som vi har sett, på at ordningen med delt bosted er mindre stabil blant fedre som bor på Østlandet enn i resten av landet. Mødrenes svar tyder ikke på at det er noen slik forskjell for mødrenes vedkommende.

Det ser ut til at delt bosted er en mer stabil bo-ordning blant enslige mødre enn blant de mødrene som er gifte eller samboende på intervjutidspunktet. Blant de mødrene som tidligere hadde delt bosted for barnet og som var enslige på intervjutidspunktet, hadde 83 prosent fortsatt delt bosted. Blant dem som var gift eller samboende, gjaldt dette 75 prosent. Flere blant de gifte/samboende enn blant de enslige hadde endret bo-ordning til at barnet bodde fast hos mor, 20 mot 11 prosent. Dette stemmer godt med det vi fant blant fedrene. Delt bosted ser ut til å

være en mer stabil bo-ordning når foreldrene lever som enslige etter bruddet enn når de flytter sammen med en ny partner.

Tabell 6.2. Bo-ordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	14	6	80	100	311
Intervjupersonens alder					
Under 40 år	18	4	78	100	116
40 år +	12	7	81	100	195
Intervjupersonens utdanning					
Videregående/grunnskole	12	7	81	100	175
Universitet/høgskole	18	4	79	100	133
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Hovedsakelig virksomhet					
Yrkesaktiv	14	5	81	100	277
Ikke yrkesaktiv	13	12	75	100	33
Uoppgitt	:	:	:	100	1
Vanlig ukentlig arbeidstid					
Deltid/ikke i arbeid	16	9	75	100	70
Fulltid eller mer	14	5	81	100	238
Uoppgitt	:	:	:	100	3
Landsdel for bosted					
Østlandet med Oslo	13	6	81	100	158
Resten av landet	15	6	79	100	153
Samlivsstatus nå					
Gift/samboer	20	5	75	100	104
Enslig	11	6	83	100	207
Intervjupersonens helse					
Utmerket/meget god	16	6	78	100	206
God/nokså god/dårlig	11	6	83	100	105
Problemer med løpende utgifter					
Ja	15	7	78	100	107
Nei	13	6	81	100	177
Uoppgitt	18	-	82	100	27

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Tabell 6.2 tyder på at blant mødre som tidligere hadde delt bosted for barnet, var andelen som fortsatt hadde delt bosted på intervjutidspunktet, noe lavere blant dem med best helse enn blant dem med dårligere helse, 78 prosent mot 83 prosent. Det var noe flere blant dem med best helse enn blant dem med dårligere helse som hadde endret bo-ordning fra delt bosted for barnet til at barnet bodde fast hos mor, 16 mot 11 prosent. Dette står i kontrast til det vi fant blant fedrene, hvor en ordning med delt bosted for barnet synes å være mest stabil når far har god helse. Enten det er far eller mor som har dårlig helse på intervjutidspunktet, kan det synes som om en del foreldre endrer en tidligere ordning med delt bosted for barnet og lar barnet bo fast hos mor.

Det ser ikke ut til at mors økonomi har noen konsekvenser for hvor stabil ordningen med delt bosted er. Vi har tidligere sett at heller ikke fars økonomi ser ut til å bety noe for hvor stabil ordningen med delt bosted er.

6.5. Nærmere om ulike grupper av foreldre etter trekk ved foreldrerelasjonen

I tabell 6.3 har vi slått sammen del-utvalgene av fedre (368 tilfeller) i tabell 6.1 og av mødre (311 tilfeller) i tabell 6.2 som oppgir at barnet tidligere hadde delt bosted, til et utvalg av 679 foreldre.

Tabell 6.3 tyder på at blant de foreldrene som tidligere hadde delt bosted for sine barn, var andelen som fortsatt hadde delt bosted på intervjutidspunktet høyere blant dem med kort tid siden bruddet enn blant dem med lengre tid siden bruddet, 92 mot 75 prosent. Dette kan rett og slett skyldes at jo lengre eksponeringstiden er, desto større er sjansen for at den opprinnelige bo-ordningen blir endret. Det er først og

fremst andelen som på intervjutidspunktet bodde hos mor, som var forskjellig for de to gruppene. Blant dem med lengst tid siden bruddet hadde 19 prosent på intervjutidspunktet en bo-ordning hvor barnet bodde fast hos mor, mot 5 prosent blant dem med kortest tid siden bruddet.

Delt bosted for barnet ser ut til å være en mer stabil bo-ordning blant dem som hadde vært samboer med den andre forelderen enn blant dem som hadde vært gift med ham/henne. Blant dem som tidligere hadde delt bosted for barnet og som hadde vært samboer med barnets andre forelder, hadde fortsatt 87 prosent delt bosted på intervjutidspunktet. Blant dem som hadde vært gift med barnets andre forelder, gjaldt dette 79 prosent. Det er en høyere andel blant de tidligere gifte enn blant tidligere samboere, hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet, 15 mot 9 prosent.

Stabiliteten i denne bo-ordningen (delt bosted) synes også å variere med antall barn i relasjonen og med yngste barns alder. Ordningen med delt bosted er mindre stabil når foreldrene har ett felles barn enn når de har flere (henholdsvis 79 og 88 prosent hadde delt bosted på intervjutidspunktet), og den er mindre stabil når barnet har fylt ti år enn når det er yngre (henholdsvis 78 og 90 prosent har delt bosted for barnet på intervjutidspunktet). I begge tilfellene er det først og fremst det at barnet bor fast hos mor på intervjutidspunktet, som bidrar til forskjellen mellom gruppene.

I de tilfellene hvor foreldrene tidligere hadde delt bosted for barnet, men hvor de på intervjutidspunktet hadde mer enn en halv times reisetid seg imellom, var det bare i ett av fire tilfeller (26 prosent) at de fortsatt hadde delt bosted. I halvparten av tilfellene (48 prosent) bodde barnet fast hos mor på intervjutidspunktet, i ett av fire (26 prosent) hos far. Det er nærliggende å tenke seg at foreldrene i utgangspunktet bodde nærmere hverandre, men at den ene har flyttet og at det da ikke lenger var mulig å ha delt bosted for barnet. Det er ingen stor gruppe det er snakk om (51 tilfeller), men forskjellen til dem som bor nærmere hverandre er så stor, at man kanskje kan konkludere med at en reisetid på mer enn en halv time ikke er et godt utgangspunkt for å ha delt bosted for sine barn.

Tabell 6.3 tyder på at blant foreldre som tidligere hadde delt bosted for barnet og som ”i stor grad” eller ”til en viss grad” opplevde at de hadde konflikter med den tidligere partneren, var det noe færre som på intervjutidspunktet fortsatt hadde delt bosted, enn blant dem som ”i liten grad” opplevde konflikt og blant dem som ”ikke i det hele tatt” opplevde noen konflikt, 76 mot henholdsvis 84 og 85 prosent. Det var flere blant dem med en viss grad av konflikt, enn blant dem uten særlige konflikter, hvor en ordning med delt bosted for barnet var blitt endret til en ordning hvor barnet bodde fast hos mor, 19 mot 11 og 9 prosent.

Tallene i tabell 6.3 kan også tyde på en ordning med delt bosted for barnet fungerer best i de tilfellene hvor mor og far tok seg like mye av barna mens de fortsatt bodde sammen. Når foreldrene hadde delt omsorgen for barnet likt før bruddet og hadde praktisert en ordning med delt bosted etter bruddet, hadde 85 prosent fortsatt en ordning med delt bosted for barnet på intervjutidspunktet, mot 79 prosent hvis far hadde tatt seg mest av barna før bruddet og 82 prosent hvis mor hadde gjort det. Det kan se ut til at i de tilfellene hvor far beholdt den felles boligen (enten alene eller sammen med mor) og foreldrene tidligere har hatt en ordning med delt bosted for barnet, er andelen som fortsatt har delt bosted på intervjutidspunktet noe høyere (84 prosent) enn i de tilfellene hvor far ikke beholdt den felles boligen (80 prosent). Når far ikke beholdt den felles boligen, var det flere tilfeller hvor barnet bodde fast hos mor på intervjutidspunktet (15 prosent) enn når far beholdt boligen (10 prosent).

Tabell 6.3. Boordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent¹

	Barnets bo-ordning i dag			I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted		
Alle	12	5	83	100	679
Intervjupersonens kjønn					
Far	11	5	85	100	368
Mor	14	6	80	100	311
Tid siden samlivsbrudd					
Under 5 år	5	3	92	100	300
5 år +	19	7	75	100	373
Uoppgitt	:	:	:	100	6
Samlivsstatus ved samlivsbrudd					
Gift med barnets andre forelder	15	6	79	100	330
Samboer med barnets andre forelder	9	4	87	100	329
Har aldri bodd sammen	:	:	:	100	14
Uoppgitt	:	:	:	100	6
Antall barn i relasjonen					
1 barn	15	6	79	100	400
2 barn +	8	4	88	100	279
Yngste barns alder					
Under 10 år	8	2	90	100	241
10 år +	15	7	78	100	438
Reisetid mellom foreldrenes bosteder					
Gangavstand	8	3	89	100	340
Mindre enn 1/2 time, men ikke gangavstand	11	4	85	100	284
Mer enn 1/2 time	48	26	26	100	51
Uoppgitt	:	:	:	100	4
Konflikt med tidligere partner					
I stor/til en viss grad	19	4	76	100	173
I liten grad	11	6	84	100	217
Ikke i det hele tatt	9	5	85	100	283
Uoppgitt	:	:	:	100	6
Tok seg mest av barnet før brudd					
Mor	15	4	82	100	280
Like mye	10	5	85	100	344
Far	12	8	79	100	39
Bodde ikke sammen	:	:	:	100	14
Uoppgitt	:	:	:	100	2
Far beholdt felles bolig ved brudd					
Ja	10	5	84	100	403
Nei	15	5	80	100	276

¹ Eksklusive uoppgitt bo-ordning og de som har bodd fast hos andre enn foreldrene.

Litteraturliste

- Berger, L. M., P. R. Brown, E. Joung, M. S. Melli og L. Wimer (2008): The Stability of Child Physical Placements Following Divorce: Descriptive Evidence From Wisconsin (2008). *Journal of Marriage and Family* 70 (May 2008): 273-283.
- Cancian, M. og D. R. Meyer (1998): Who gets custody? *Demography* 35 (2): 147-157.
- Cancian, M., D. R. Meyer, P. R. Brown og S. T. Cook (2014): Who Gets Custody Now? Changes in Children's Living Arrangements After Divorce. *Demography*, Published online 09 May. DOI 10.1007/s13524-014-0307-8.
- Cloutier, R. og C. Jacques (1997): Evolution of residential custody arrangements in separated families: A longitudinal study. *Journal of Divorce and Remarriage* 28: 17-33.
- Fehlberg, B., B. Smyth, M. Maclean og C. Roberts (2011): Legislating for shared time parenting after separation: A research review. *International Journal of Law, Policy and the Family* 25 (3): 318-337.
- Høstmark, M. (2013): Undersøkelsen om samvær og bosted 2012. Dokumentasjonsrapport. Notater 36/2013, Statistisk sentralbyrå.
- Jensen, A.-M. og S.-E. Clausen (1997): *Samvær og fravær. Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med*. Norsk institutt for by- og regionsforskning. Notat 1997:103
- Kaspiew, R., M. Gray, R. Weston, L. Moloney, K. Hand, L. Qu og the Family Law Evaluation Team (2009): *Evaluation of 2006 family law reforms in Australia*. Australian Institute of Family Studies, Sidney, Australia.
- Kitterød, R. H. (2005): *Når mor og far bor hver for seg. Ansvar og omsorg for barna før og etter bidragsreformen*. Rapporter 2005/22, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, R. H. and J. Lyngstad (2012): Untraditional caring arrangements among parents living apart. The case of Norway. *Demographic Research* 27 (article 5): 121-152.
- Kitterød, R. H. og J. Lyngstad (2014): She said, he said: Comparing mothers' and fathers' reports on the non-resident father's contact with his children. *Demographic Research* 30 (Article 31, Descriptive Finding): 899-910.
- Kitterød, R. H., J. Lyngstad, E. H. Nymoen og K. Aa.. Wiik (2014): Flere barn har delt bosted. *Økonomiske analyser*, 33 (2): 18-26.
- Kitterød, R. H. og M. Rønsen (2013): Hvem er de nye involverte fedrene? *Økonomiske analyser* (5): 21-28, Statistics Norway.
- Luepnitz, D. A. (1982): *Child custody: A study of families after divorce*. Lexington, MA (USA): Lexington Books.
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød og E. H. Nymoen (2014): Bosted og samvær 2002, 2004 og 2012. Endringer i ansvar og omsorg for barna når mor og far bor hver for seg. Rapporter 2014/2, Statistisk sentralbyrå.
- Maccoby, E. E. og R. H. Mnookin (1992): *Dividing the child: Social and legal dilemmas of custody*. Cambridge, MA (USA): Harvard University Press.

Pearson, J. og N. Thoennes (1990): Custody after divorce: Demographic and attitudinal patterns. *American Journal of Orthopsychiatry*, 60: 233-249.

Singer, A. (2008): Active parenting or Solomon's justice? Alternating residence in Sweden for children with separated parents. *Utrecht Law Review* 4 (2): 35-47.

Skjørten, K., R. Barlindhaug og H. Lidén (2007): *Delt bosted for barn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Smyth, B., R. Weston, L. Moloney, N. Richardson og J. Temple (2008): Changes in patterns of parenting over time: Recent Australian data. *Journal of Family Studies* 14: 23-36.

DOI: 10.5172/jfs.327.14.1.23

Sodermans, A. K., K. Matthijs og G. Swicegood (2013): Characteristics of joint physical custody families in Flandern. *Demographic research* 28 (article 29): 821-848.

Tabellregister

1.1.	Foreldre som ikke bor sammen etter ulike kjennemerker ved foreldrene. Tall for alle, alle fedre og alle mødre. 2012. Prosent	12
1.2.	Foreldre som ikke bor sammen etter ulike kjennemerker ved foreldre-relasjonen. Tall for alle, alle fedre og alle mødre. 2012. Prosent	14
2.1.	Barnets bo-ordning etter tid siden brudd. 2012. Prosent	16
2.3.	Barnets bo-ordning, basert på opplysninger fra alle foreldre, alle fedre og alle mødre. 2002, 2004 og 2012. Prosent	17
2.4.	Om barnet har endret bo-ordning siden bruddet etter hvor de bor i dag. 2012. Prosent	18
2.5.	Om hvilken bo-ordning barnet har i dag etter hvilken bo-ordning det hadde tidligere. 2012. Prosent	19
3.1.	Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent	21
3.2.	Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent	23
3.3.	Barnets nåværende og tidligere bo-ordning, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent	26
4.1.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent	29
4.2.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent	31
4.3.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos mor, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent	33
5.1.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent	36
5.2.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent	38
5.3.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere bodde fast hos far, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent	39
6.1.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av fedre. 2012. Prosent	42
6.2.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av mødre. 2012. Prosent	44
6.3.	Bo-ordning i dag blant barn som tidligere hadde delt bosted, basert på opplysninger fra ulike grupper av foreldre. 2012. Prosent	46

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8965-1 (trykt)
ISBN 978-82-537-8966-8 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-8965-1

9 788253 789651

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway